

Stichting Pensioenfonds
Wolters Kluwer Nederland

Actuariële- en
bedrijfstechnische nota

16 november 2022

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Doelstellingen en beleidsuitgangspunten	4
2.1	Beleidscyclus	4
2.2	Doelstelling, missie, visie en strategie (versie overgenomen uit jaarverslag 2021)	4
2.3	Risicohouding en risicobereidheid	7
2.4	Opdrachtaanvaarding	9
2.5	Uitvoeringsovereenkomst	9
3.	Deelnemerschap en pensioenregeling	11
3.1	Deelnemerschap	11
3.2	Pensioenregeling	11
4.	Financiële opzet	14
4.1	Sturingsmiddelen, haalbaarheidstoets en financieel crisisplan	14
4.2	Premiebeleid	14
4.3	Toeslagenbeleid	15
4.4	Kortingsbeleid	16
4.5	Beleggingsbeleid	17
4.6	Haalbaarheidstoets en financieel crisisplan	20
5.	Voorziening pensioenverplichtingen en eigen vermogen	22
5.1	Voorziening pensioenverplichtingen	22
5.2	Herverzekering	23
5.3	Eigen vermogen	23
5.4	Dekkingsgraad	23
6.	Risicomanagement	25
6.1	Integraal risicomanagement (IRM)	25
6.2	Financiële risico's (balans- en beleggingsrisico's)	26
6.3	Rapportages beleggingen, opzet resultaatevaluatie en managementinformatie	32
7.	De organisatie van het fonds	33
7.1	Verdeling taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden	33
7.2	Risicomanagement organisatie	37
7.3	Beloningsbeleid en educatie	41
7.4	Integriteitbeleid	41
7.5	Communicatiebeleid	42
	Bijlage 1 - Financieel crisisplan	43
	Bijlage 2 - Verklaring inzake beleggingsbeginselen - investment beliefs	50

1. Inleiding

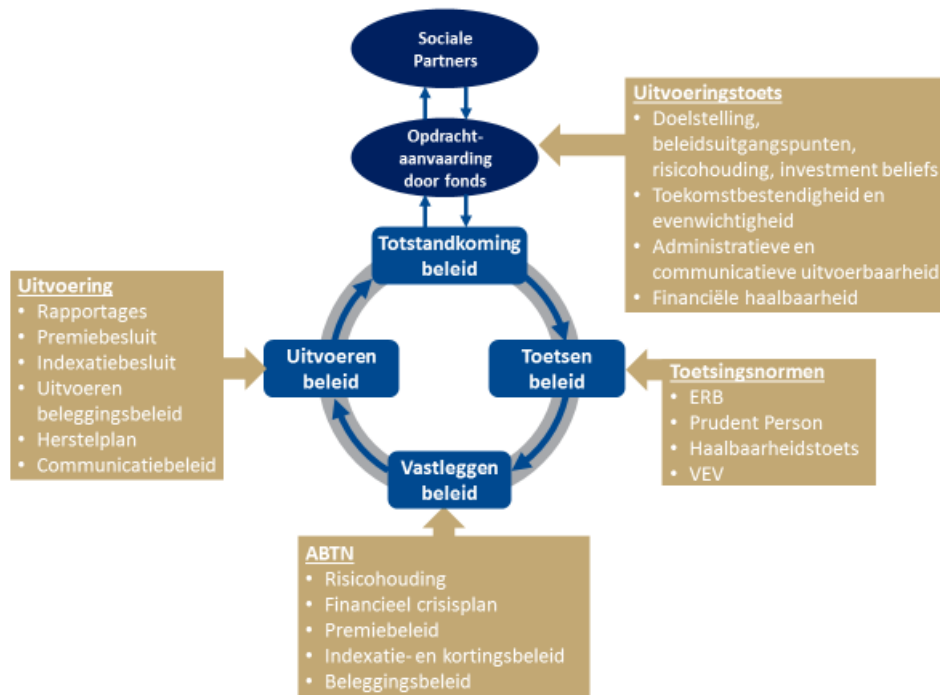
De Actuariële en bedrijfstechnische nota (hierna: ABTN) is het integraal bedrijfsplan van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland (hierna: het fonds). De Pensioenwet (artikel 145) bepaalt dat een pensioenfonds een ABTN opstelt. Het fonds heeft in artikel 3 van zijn statuten vermeld dat het fonds zijn doel tracht te bereiken (onder andere) door te werken met een ABTN. De inhoud van de hierna te beschrijven ABTN is afgestemd op het bepaalde bij en krachtens de Pensioenwet.

In deze ABTN wordt ingegaan op de algemene beleidsuitgangspunten, de financiële opzet, het vereist vermogen, het risicomanagement en de organisatie van het fonds. Gekozen is voor een opzet waarin de hoofdpunten van de financiële opzet en de organisatie van het fonds worden weergegeven. Voor een nadere detaillering wordt verwezen naar de fondstukken op de website.

2. Doelstellingen en beleidsuitgangspunten

2.1 Beleidscyclus

In onderstaand schema wordt de beleidscyclus van het fonds schematisch weergegeven:

Deze beleidscyclus biedt een structuur om de belangrijkste keuzes in de vertaling van doelstellingen naar beleid en uitvoering consistent en beheerst te maken. De beleidscyclus vormt de basis voor monitoring, verantwoording (rapportage) en evaluatie en daarmee ook de beheersmaatregel om het solvabiliteitsrisico te beheersen. Op deze wijze kan het fonds vaststellen, dat zijn strategie aansluit op de doelstellingen van het fonds en dat de uitvoering dienovereenkomstig geschiedt, c.q. dat in de uitvoering geen risico's worden aangegaan die het fonds niet heeft beoogd en/of voorzien.

2.2 Doelstelling, missie, visie en strategie (versie overgenomen uit jaarverslag 2021)

Het fonds heeft zijn doelstelling, missie, visie en strategie vastgesteld en daarbij tevens aangegeven, op welke wijze uitvoering zal worden gegeven aan de vastgestelde strategie.

Doelstelling

In de doelstelling geeft het fonds aan wat zijn bestaansgrond is en wat het nastreeft.

De doelstelling van het fonds is het toekennen van nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten aan zijn deelnemers, het uitkeren van pensioenen aan zijn pensioengerechtigden en het - voor zover de middelen van het fonds dat, afhankelijk van de dekkingsgraad, toelaten - het waardevast houden van de pensioenaanspraken en de pensioenrechten.

Missie

In de missie wordt beschreven waarvoor het fonds staat en welke waarden en identiteit het fonds kenmerken.

Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenovereenkomst, die Wolters Kluwer Holding Nederland B.V. ('de werkgever') heeft gesloten met zijn (gewezen) werknemers. De uitvoering dient correct, evenwichtig, transparant, risicobewust, maatschappelijk verantwoord en efficiënt te geschieden. Het fonds wil een duurzaam en betrouwbaar pensioenfonds zijn, dat zijn ambities en verplichtingen naar zijn deelnemers helder communiceert en onderbouwd wil waarmaken.

Visie

In de visie wordt beschreven waarvoor het fonds staat, en wat ten grondslag ligt aan het handelen van het fonds.

Ook het onderwerp pensioen bevindt zich in toenemende mate in een internationaal krachtenveld en heeft de aandacht van de politiek, de toezichhouders, de beleggers, de werkgevers en de deelnemers. Wijzigingen in dat krachtenveld brengen voor alle pensioenfonds met zich mee, dat zowel de premie, de opgebouwde rechten als de uitkeringen afhankelijker zijn geworden van politieke en economische ontwikkelingen.

Daarnaast geldt dat door de individualisering in de maatschappij en door technologische ontwikkelingen het pensioen niet alleen onderwerp van maatschappelijke discussie is, maar ook dat alle informatie omtrent het eigen pensioen van de deelnemer zonder tussenkomst van derden inzichtelijk en direct beschikbaar moet zijn.

Om op genoemde ontwikkelingen in te kunnen spelen wil het fonds professioneel, efficiënt en wendbaar zijn. Een pensioenfonds, dat in staat is om tijdig en adequaat te reageren op deze ontwikkelingen, ten einde de belangen van zijn deelnemers zo goed mogelijk te kunnen waarborgen.

Daarbij geldt dat een solvabele en stabiele financiële positie van het fonds, het leveren van een bijdrage met een positieve maatschappelijke impact, transparantie bij de verantwoordelijkheid voor en de afweging van de besluitvorming en een heldere communicatie met deelnemers, de werkgever en andere belanghebbenden essentieel zijn voor het vertrouwen in het fonds. Hierbij is een evenwichtige afweging van belangen leidend in de besluitvorming.

Strategie

Met de strategie wordt aangegeven hoe het fonds zijn doelstelling, missie en visie wil waarmaken, welke middelen het fonds daartoe wil inzetten en op welke manier.

Het bestuur hanteert een managementcyclus bij het realiseren van de gestelde doelen. Het bestuur handelt daarbij in overeenstemming met de wet- en regelgeving en de Code Pensioenfonds. Periodiek worden de inspanningen, kritische succesfactoren en resultaten van het fonds geëvalueerd en besproken in de eigen organisatie en wordt daar verantwoording over afgelegd. Het bestuur richt zich daarbij op het belang van de deelnemers, op de beginselen van goed bestuur en op een gedegen onderbouwd risicomangement, alsmede op een tijdige en juiste communicatie met de deelnemers, de werkgever en de toezichhouders. Het bestuur hecht belang aan permanente deskundigheid, kwaliteit, motivatie en inzetbaarheid van alle bij het fonds betrokkenen.

Invloed actualiteit

De werkgever heeft aangegeven de voortschrijdende ontwikkelingen met betrekking tot het nieuwe pensioenstelsel af te willen wachten, voordat een keuze wordt gemaakt voor een

nieuw pensioencontract. In de tussentijd kiest het bestuur van het fonds ervoor om de ontwikkelingen en de discussies te volgen. En ook om - proactief en voor zover mogelijk - door middel van scenario-analyses te komen tot voldoende kwalitatieve en kwantitatieve inzichten met betrekking tot de verschillende keuzes die er zijn voor het nieuwe pensioencontract. Inzichten waarmee, naar de mening van het bestuur, ook de sociale partners hun voordeel kunnen doen. Uiteraard bepalen de sociale partners de keuze voor het nieuwe pensioencontract, maar het bestuur wil zo goed mogelijk voorbereid zijn met als oogmerk om ná de besluitvorming door de sociale partners zo snel en adequaat mogelijk te kunnen handelen met inachtneming van de belangen van actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Het bestuur van het fonds ziet geen reden om voor te sorteren op een specifiek scenario, bestuursmodel of uitvoeringsvorm. De analyse van sterke en zwakke punten van de huidige situatie, in combinatie met een analyse van de verschillende uitvoeringsvormen, heeft geleid tot de strategische keuze om het ondernemingspensioenfonds voorlopig voort te laten bestaan omdat de alternatieven momenteel niet in het belang van de deelnemers zijn.

Het premiebeleid, het toeslagen- en kortingsbeleid, de kostenbeheersing, het beleggingsbeleid, het vermogensbeheer en het risicomanagement vormen met elkaar de financiële kern van het fonds. Gelet op de prestaties van het fonds en de inschatting van de verschillende economische en politieke factoren, handhaaft het bestuur haar huidige strategische beleggingsbeleid.

Uitvoering

Met uitvoering wordt aangegeven welke acties worden ondernomen en welke middelen worden ingezet om de doelstelling te realiseren, te onderhouden, te evalueren en te actualiseren

Het bestuur delegeert de voorbereidende besluitvorming aan verschillende bestuurscommissies. In deze commissies participeren enkele leden van het bestuur, deskundigen vanuit het pensioenbureau en externe deskundigen. Daarnaast is een lid van het verantwoordingsorgaan als toehoorder aanwezig. Ook leden van de raad van toezicht kunnen op hun verzoek bij een vergadering van een commissie aanwezig zijn. Het bestuur neemt horende het advies van een commissie na eigen afweging de besluiten.

Met betrekking tot het nieuwe pensioenstelsel heeft het bestuur een breed samengesteld projectteam ingesteld, met als doel om proactief de implicaties van de invoering van een nieuw pensioencontract, alsmede de toekomstbestendigheid van het fonds in het bestuur en met de overige fondsorganen te kunnen bespreken en om met de sociale partners mee te kunnen denken over het efficiënt en effectief handelen bij de aanstaande stelselwijziging.

Het bestuur delegeert de uitvoerende werkzaamheden aan de directeur van het fonds. De directeur van het fonds geeft leiding aan de medewerkers van het pensioenbureau. De medewerkers van het pensioenbureau zijn competent voor het uitvoeren van de kerntaken te weten de bestuursondersteuning, het risicomanagement, de pensioenadministratie en de pensioencommunicatie, het vermogensbeheer en de financiële administratie.

Het fonds realiseert transparantie, betrokkenheid en vertrouwen door de deelnemers, de werkgever en andere belanghebbenden proactief en continue met inzet van verschillende media te informeren over enerzijds de inspanningen en resultaten van het fonds en anderzijds te duiden wat de risico's bij toekomstige ontwikkelingen zijn. Deelnemers, de werkgever en andere belanghebbenden worden uitgenodigd in gesprek te gaan met het fonds om antwoord te krijgen op zowel persoonlijke als algemene vragen. Het bestuur hecht aan rechtstreeks contact met de deelnemers. Naast communicatie met behulp van de website van het fonds, social media, brieven, de telefoon en e-mail worden ook panels georganiseerd om te luisteren naar hetgeen bij de deelnemers leeft.

2.3 Risicohouding en risicobereidheid

Kwalitatieve risicohouding

Het bestuur van het fonds is risicobewust. Het fonds streeft ernaar om de nominale pensioenaanspraken en -rechten waardevast na te komen. Inflatie holt de waarde van de nominale uitkeringen uit en gezien het lange termijn karakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van het pensioen via toeslagverlening behouden blijft. Beleggingsrisico is acceptabel en vrijwel altijd noodzakelijk in het streven naar rendement ten behoeve van koopkrachtbehoud, zelfs indien dit betekent dat de nominale pensioenaanspraken en -rechten niet geheel na kunnen worden gekomen.

De risicobereidheid van het bestuur en de andere bij het fonds betrokken stakeholders is onder andere gebaseerd op de volgende overwegingen:

- Periodiek wordt overlegd over de risicobereidheid van deelnemers, met verantwoordingsorgaan, raad van toezicht, werkgever en COR.
- Het opgebouwde pensioen vormt na pensionering een belangrijke bron van inkomen voor deelnemers van het fonds als aanvulling op de AOW.
- Het fonds streeft naar een waardevast pensioen.
- Een afgewogen balans tussen te nemen risico's en het naar verwachting te realiseren beleggingsrendement is noodzakelijk om op langere termijn invulling te kunnen geven aan de ambitie van een waardevast pensioen. Voor het nastreven van de pensioenambitie dient het bestuur bereid te zijn om beleggingsrisico te nemen en een beleggingsrendement na te streven dat hoger is dan de risicovrije marktrente.
- Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%, bijvoorbeeld veroorzaakt door slechte economische omstandigheden, acht het bestuur het uitlegbaar (naast dat dit wettelijk bepaald is) dat toeslagverlening niet plaatsvindt. Kortingen op de pensioenaanspraken en -uitkeringen dienen zoveel mogelijk voorkomen te worden.
- Het bestuur houdt op evenwichtige wijze rekening met de belangen van alle deelnemers en andere stakeholders. In 2020 heeft het bestuur de risicobereidheid geëvalueerd, aangepast en opnieuw vastgesteld, na deze te hebben getoetst bij de sociale partners (sociale pensioencommissie en COR)) en het verantwoordingsorgaan.

Kwantitatieve risicobereidheid

De risicobereidheid wordt geconcretiseerd in een risicobereidheid door de vaststelling van risicogrenzen (onder andere voor de korte termijn de vereiste dekkingsgraad en voor de lange termijn het pensioenresultaat).

Het bestuur heeft zich bij de evaluatie in 2020 gerealiseerd dat het fonds zich als gevolg van de coronacrisis in bijzondere en moeilijke omstandigheden bevond en dat dit het vaststellen van de risicobereidheid beïnvloedde. Daarom worden de beoordelingsmaatstaven weergegeven in kleuren:

- een groene zone waar het fonds idealiter wil zijn;
- een gele zone (niet heel goed, maar geen actie vereist);
- een oranje zone (indien mogelijk actie);
- een rode zone (daar wil het fonds niet terecht komen).

De uitkomsten van de evaluatie zijn vertaald naar criteria, die gebruikt zijn in de ALM-studie 2020. De volgende criteria geven de risicobereidheid van het fonds weer. Deze criteria worden gemeten na 10 jaar. Met een slecht scenario wordt het 5e percentiel bedoeld. De volgorde is bewust gekozen: het bestuur vindt criterium 1 bijvoorbeeld belangrijker dan criterium 2.

Dit leidt tot het volgende kader:

Beoordelingscriteria en grenzen (10-jaarshorizon)				
Criterium	Groen	Geel	Oranje	Rood
1. Kans op korten	< 2,5%	tussen 2,5% en 5%	tussen 5% en 10%	> 10%
2. Mediaan pensioenresultaat	> 95%	tussen 90% en 95%	tussen 80% en 90%	< 80%
3. Cumulatieve korting in een slecht scenario	< 5%	tussen 5% en 10%	tussen 10% en 15%	> 15%
4. Pensioenresultaat in een slecht scenario	> 91%	tussen 85% en 90%	tussen 75% en 85%	< 75%
5. Gemiddelde pensioenopbouw	> 1,8%	tussen 1,6% en 1,8%	tussen 1,4% en 1,6%	< 1,4%

Op basis van de evaluatie van de risicohouding en de ALM-studie 2020 zijn de volgende risicogrenzen vastgesteld voor de korte en de lange termijn:

- Korte termijn risicogrenzen: de vereiste dekkingsgraad van het fonds mag niet lager zijn dan 114% en niet hoger dan 120%. Tot en met 2020 lagen deze grenzen op 113%-118%. Omdat het risicoprofiel van de beleggingen van het fonds naar aanleiding van de ALM-studie 2020 is verhoogd, zijn deze grenzen aangepast.
- In 2021 heeft het bestuur in een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets de volgende risicogrenzen voor de lange termijn nader vastgesteld met betrekking tot het pensioenresultaat. Deze zijn ongewijzigd ten opzichte van de aanvangshaalbaarheidstoets in 2015:

Ondergrens 1: Vanuit de vereiste dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 93%.

Ondergrens 2: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 87%.

Ondergrens 3: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een 'slechtweersscenario' (lees: 5e percentiel) 35% te bedragen.

- In juli 2022 heeft het bestuur opnieuw een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd in verband met een wijziging van het premiebeleid (zie paragraaf 4.2). Dit heeft niet geleid tot een aanpassing van de risicogrenzen.

Bij een overschrijding van de risicogrenzen zal er geen automatische aanpassing van beleid plaatsvinden. Risicogrenzen maken het mogelijk om op een vooraf vastgelegde en objectieve manier te beoordelen of het risico hoger of lager is dan vooraf is toegestaan. Echter, bij overschrijding van risicogrenzen zal het bestuur, niet dan na discussie met de sociale partners en met het verantwoordingsorgaan en rekening houdend met de situatie en inzichten op dat moment, besluiten of en wanneer actie noodzakelijk is.

De risicobereidheid van het bestuur kan in theorie in de loop van de tijd worden beïnvloed, bijvoorbeeld door extreme economische verwachtingen met weerslag op de actuele financiële positie van het fonds. Periodiek wordt beoordeeld of de ambitie van het fonds nog haalbaar is in een jaarlijks uit te voeren haalbaarheidstoets. Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling beoordeeld, maar ook scenario's die gunstiger of minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling. De ambitie dient in de meeste scenario's te kunnen worden behaald. Indien dit niet het geval is, moet indien noodzakelijk de ambitie worden bijgesteld. Als de financiële situatie van het fonds verbetert, wordt bij voorkeur minder risico genomen, omdat de ambitie dan in evenveel of meer gevallen haalbaar is met minder risico. Daarbij wordt zowel de nominale als de reële dekkingsgraad in acht genomen.

2.4 Opdrachtaanvaarding

Het bestuur draagt op grond van artikel 102a van de Pensioenwet zorg voor de formele opdrachtaanvaarding van de door sociale partners aan het fonds opgedragen pensioenregeling. Het bestuur toetst bij de opdrachtaanvaarding voor het fonds als geheel en voor de relevante beleidsgebieden apart aan de doelstelling en de beleidsuitgangspunten van het fonds. Het verantwoordingsdocument d.d. 26 mei 2015 bevat de wijze waarop het fonds invulling heeft gegeven aan artikel 102a van de Pensioenwet. De formele opdrachtaanvaarding van de door sociale partners aan het fonds opgedragen pensioenregeling is in het verantwoordingsdocument vastgelegd. De evaluatie in 2020 van de risicohouding (zie paragraaf 2.4) en de ALM-studie 2020 (zie paragraaf 4.5), en de uitgevoerde aanvangshaalbaarheidstoets in 2021 en 2022 (zie paragraaf 2.3) gaven geen aanleiding tot voorstellen tot wijziging in de opdracht.

2.5 Uitvoeringsovereenkomst

De afspraken over de uitvoering van de pensioenovereenkomst tussen het fonds en Wolters Kluwer zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst. De uitvoeringsovereenkomst voldoet aan de in paragraaf 3.2 van de Pensioenwet genoemde eisen.

Een lijst met de aangesloten ondernemingen is als bijlage toegevoegd aan de uitvoeringsovereenkomst. Wolters Kluwer maakt ieder jaar een update van deze lijst.

Verplichtingen van het fonds

Het fonds verplicht zich tot uitvoering van de pensioenregeling zoals afgesproken in de pensioenovereenkomst en neergelegd in de reglementen. Het fonds verplicht zich aangemelde werknemers van Wolters Kluwer, die voldoen aan de voorwaarden van (een van) de reglementen in te schrijven en hen binnen drie maanden na aanvang van de deelneming informatie over de kenmerken en uitvoering van de pensioenregeling te verstrekken en over persoonlijke omstandigheden die een actie van de werknemer kunnen vragen.

Verplichtingen van Wolters Kluwer

- Wolters Kluwer heeft zich verplicht al haar werknemers en die van de door haar aangewezen gelieerde ondernemingen, die daarvoor overeenkomstig (een van) de reglementen in aanmerking komen, tijdig een pensioenovereenkomst aan te bieden en bij het fonds aan- en af te melden, relevante gegevens te verstrekken en de bijdrage van de actieve deelnemers te innen.
- Wolters Kluwer laat werknemers die weigeren actief deelnemer te worden van het fonds een afstandsverklaring tekenen waarvan het fonds een afschrift ontvangt. Wolters Kluwer vrijwaart het fonds tegen eventuele aanspraken van derden als gevolg van het niet voldoen aan deze verplichting.

Premievaststelling

- Wolters Kluwer heeft zich verplicht een bijdrage in de kosten van de pensioenregelingen te betalen overeenkomstig de bepalingen in de reglementen.
- Uiterlijk 30 november van elk jaar zullen partijen de premie vaststellen voor het volgend jaar met inachtneming van het bepaalde in de reglementen en in paragraaf 4.2.
- Wolters Kluwer is bereid in overleg te treden met het fonds over een aanvullende bijdrage indien het fonds onvoldoende middelen heeft om de pensioenregelingen in stand te houden of indien niet wordt voldaan aan het minimaal vereist eigen vermogen of indien de feitelijke dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad lager zijn dan de kritische dekkingsgraad (zie paragraaf 5.4.2 en bijlage 1).

Premie-inning

Wolters Kluwer verbindt zich elke maand, rond de 20^e van die maand, 1/12 van de premie en eventuele aanvullende bijdragen van Wolters Kluwer over dat kalenderjaar te voldoen met dien verstande dat de definitieve jaarbijdragen, bestaande uit de premie voor Wolters Kluwer en de deelnemersbijdragen in hun geheel binnen zes maanden na afloop van het kalenderjaar moeten zijn voldaan.

Bij een betalingsachterstand van meer dan 5% en indien tevens niet voldaan wordt aan het minimaal vereist eigen vermogen worden zowel het verantwoordingsorgaan als de COR van Wolters Kluwer elk kwartaal schriftelijk geïnformeerd.

Procedures voor het opstellen of wijzigen van de pensioenreglementen

In de sociale pensioencommissie vindt overleg plaats tussen sociale partners over de pensioenovereenkomst. De sociale pensioencommissie kan wijzigingen in de pensioenovereenkomst initiëren en een voorgenomen besluit tot wijziging nemen, voor zover deze niet strijdig zijn met de geldende jurisprudentie, de geldende CAO of de (pensioen-)wet en -regelgeving. Na bekrachtiging door Wolters Kluwer van dit voorgenomen besluit, legt Wolters Kluwer dit ter instemming voor aan de COR. Na instemming van de COR wordt het pensioenreglement door het fonds aangepast.

Het bestuur kan zelfstandig wijzigingen doorvoeren in de reglementen voor zover deze voortvloeien uit de geldende wet- en regelgeving of door de toezichthouder worden voorgeschreven.

Toeslagverlening en voorwaardelijkheidsverklaring

Toeslagverlening vindt plaats overeenkomstig het bepaalde in artikel 15 van het pensioenreglement en artikel 10 van het prepensioenreglement. Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks per 1 januari toeslag verleend van maximaal het percentage waarmee het prijsindexcijfer over de maand september in het voorafgaande jaar is gestegen ten opzichte van het prijsindexcijfer over de maand september in het daaraan voorafgaande jaar. Onder prijsindexcijfer wordt verstaan de door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) vastgestelde Consumenten Prijsindex alle huishoudens (2015=100).

Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit het beleggingsrendement gefinancierd.

Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre toeslagverlening plaatsvindt. Dit besluit leidt niet tot enig recht van de bij het fonds betrokken deelnemers op een verhoging in de toekomst van de opgebouwde pensioenaanspraken dan wel ingegane pensioenen. Het bestuur kan slechts tot verhoging besluiten indien de financiële positie van het fonds dat - naar het oordeel van het bestuur - toelaat. Het bestuur hanteert daarbij een richtsnoer, dat wordt beschreven in paragraaf 4.3.

Hoofdelijke aansprakelijkheid

Wolters Kluwer N.V. heeft zich hoofdelijk aansprakelijk gesteld voor de nakoming van alle verplichtingen door Wolters Kluwer uit hoofde van de uitvoeringsovereenkomst.

3. Deelnemerschap en pensioenregeling

3.1 Deelnemerschap

De voorwaarden voor het verkrijgen van het actief deelnemerschap zijn vastgelegd in het pensioenreglement van het fonds. Als actief deelnemer wordt in het fonds opgenomen degene die door Wolters Kluwer als zodanig is aangemeld en die:

- een dienstverband met Wolters Kluwer heeft;
- nog niet de pensioen(ingangs)datum heeft bereikt; en
- niet tegenover het fonds een schriftelijke verklaring - indien van toepassing mede ondertekend door de partner - heeft afgelegd, waaruit blijkt dat wordt afgezien van opname in het fonds en er daardoor noch voor zichzelf, noch voor de na te laten betrekkingen enige aanspraak op pensioen ten laste van het fonds of Wolters Kluwer geldend gemaakt kan worden. Een dergelijke verklaring kan slechts worden afgelegd of door gemoedsbezwaren tegen iedere vorm van verzekering of met instemming van de directie van Wolters Kluwer.

Het actief deelnemerschap vangt aan op de eerste dag van de maand waarin aan alle hiervoor genoemde voorwaarden is voldaan.

3.2 Pensioenregeling

De pensioenregeling is vastgelegd in het pensioenreglement voor de deelnemers van het fonds dat in werking is getreden per 1 januari 2022. Daarnaast kunnen bepalingen uit oude reglementen van toepassing zijn op pensioengerechtigden, gewezen deelnemers, actieve deelnemers met een premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid of actieve deelnemers in een sociaal beleidskader, tenzij anders geregeld in het actuele pensioenreglement.

De pensioenregeling heeft de volgende kenmerken:

Toetredingsleeftijd:	Er geldt geen minimum toetredingsleeftijd.
Pensioenrichtleeftijd:	68 jaar (ingangsdatum de 1 ^e van de maand voor de 68 ^e verjaardag).
Regeling:	Voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.
Pensioengevend salaris:	Het per 1 januari van dat jaar, of latere datum van aanvang van het actief deelnemerschap, geldende vaste jaarsalaris vermeerderd met een percentage wegens vakantietoeslag.
Franchise:	Per 1 januari 2022 € 14.802,-, 10/7,5 maal de AOW uitkering plus vakantie uitkering die geldt voor gehuwden met een partner ouder dan de AOW leeftijd.
Pensioengrondslag:	Het pensioengevend salaris verminderd met de franchise.
Maximum:	Per 1 januari 2022 is het maximum pensioengevend salaris € 114.866,-. Dit maximum wordt jaarlijks overeenkomstig de fiscale regelgeving aangepast aan de contractloonontwikkelingsfactor.
Opbouwpercentage:	Het opbouwpercentage wordt jaarlijks vastgesteld en is afhankelijk van de bijdrage van Wolters Kluwer. Volgens de regels die zijn geformuleerd in paragraaf 4.2 wordt berekend hoeveel opbouw gefinancierd kan worden uit de bijdrage. Voor 2022 bedraagt het opbouwpercentage 1,58% (het fiscaal maximum bij een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar is 1,875%).
Ouderdomspensioen:	Tijdens het actief deelnemerschap wordt elk jaar een deel van het ouderdomspensioen opgebouwd ter grootte van de voor dat

- jaar vastgestelde opbouw per jaar.
- Partnerpensioen:** Voor de actieve deelnemer is het partnerpensioen op risicobasis verzekerd. Het partnerpensioen bedraagt 70% van het ouderdompensioen (na omzetting in verband met uitruil), met dien verstande dat voor de berekening van het partnerpensioen voor de toekomstige jaren het opbouwpercentage is gehandhaafd op 1,875% (reparatie partnerpensioen na verlaging bovenstaand opbouwpercentage). Op de pensioendatum kan gekozen worden voor uitruil van een deel (er zijn meerdere varianten mogelijk) van het ouderdompensioen voor een partnerpensioen. Het ouderdompensioen wordt verlaagd met een actuariael neutraal percentage, dat afhankelijk is van de leeftijd van de actieve deelnemer en het leeftijdsverschil in volle jaren tussen de actieve deelnemer en de partner. Bij ontslag voor de pensioeningang wordt een deel van het ouderdompensioen omgezet -op dezelfde wijze als bij pensionering- in een tijdelijk verzekerd (tot 68 jaar) levenslang partnerpensioen, tenzij de gewezen deelnemer er samen met zijn/haar partner voor kiest hiervan af te zien. Voor de financiering van het tijdelijk partnerpensioen wordt op het ouderdompensioen vóór de uitruil een korting toegepast van 0,32% voor ieder jaar gelegen tussen ontslagdatum en pensioendatum. Dit percentage wordt jaarlijks getoetst.
- Enmalige uitkering:** Uitkering voor de partner bij overlijden van een gepensioneerde deelnemer als gewenning en overgang naar het lagere partnerpensioen.
- Wezenpensioen:** 14% van het bereikbare ouderdompensioen. De bij het partnerpensioen genoemde reparatie is ook van toepassing op het wezenpensioen.
- Arbeidsongeschiktheid:** Bij ontslag wegens (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid, zal de pensioenopbouw (gedeeltelijk) premievrij worden voortgezet, zolang de arbeidsongeschiktheid blijft bestaan.
- Toeslagverlening:** De voorwaardelijkheidsverklaring zoals vermeld in paragraaf 2.5 van deze ABTN is van toepassing op de toeslagverlening volgens dit reglement. Toeslagen worden verleend op basis van het in paragraaf 4.3 beschreven toeslagenbeleid. De opgebouwde pensioenaanspraken van actieve deelnemers en de ingegane en premievrije pensioenen worden - indien besloten wordt tot een verhoging - al dan niet gedeeltelijk verhoogd overeenkomstig de stijging van het door het CBS vastgestelde Consumenten Prijsindexcijfer Alle Huishoudens over de maand september van het voorgaande jaar ten opzichte van het prijsindexcijfer over de maand september in het daaraan voorafgaande jaar.
- Waardeoverdrachten:** Op verzoek van de actieve of gewezen deelnemer werkt het fonds mee aan overdrachten die voldoen aan de eisen die daartoe in de Pensioenwet worden gesteld. Indien het pensioen bij uitdiensttreding onder de (jaarlijks vastgestelde) afkoopgrens ligt, wordt de waarde automatisch overgedragen aan de eventuele nieuwe pensioenuitvoerder van de gewezen deelnemer.
- Vervroeging:** De pensioenregeling kent de mogelijkheid van (gedeeltelijke) vervroeging. Het ouderdompensioen wordt bij vervroegde

Hoog/Laag: ingang verlaagd met een actuariel neutraal percentage.
De pensioenregeling kent de mogelijkheid om binnen de fiscale grenzen een hoog/laag of laag/hoog constructie toe te passen. Hiervoor worden actuariel neutrale percentages toegepast.

Naast de pensioenregeling voert het pensioenfonds ook de in 2006 beëindigde prepensioenregeling uit voor een gering aantal deelnemers.

4. Financiële opzet

4.1 Sturingsmiddelen, haalbaarheidstoets en financieel crisisplan

Het fonds hanteert financiële sturingsmiddelen ter beheersing van financiële- en economische risico's. Deze worden in de paragrafen 4.2 tot en met 4.5 beschreven. De sturingsmiddelen zijn getoetst in een ALM-studie, waarbij rekening is gehouden met het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Daarnaast voert het fonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uit en heeft het fonds een financieel crisisplan opgesteld (zie paragraaf 4.6).

4.2 Premiebeleid

Kostendekkende (nominale) premie

Het fonds berekent jaarlijks de hoogte van de kostendekkende premie volgens artikel 128 van de Pensioenwet. Deze premie is gebaseerd op het 120-maandsgemiddelde van de nominale rentetermijnstructuur (gedempte premie), zoals die door DNB wordt gepubliceerd.

Met ingang van 2023 wordt de gedempte kostendekkende premie gebaseerd op de verwachte waarde van het toekomstig rendement, berekend conform de bepalingen in artikel 4 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Daarbij wordt voor een periode van vijf jaar de rentetermijnstructuur per 30 september 2022, zoals gepubliceerd door DNB, en de inflatiecurve per die datum gebruikt.

Door toepassen van de gedempte premie worden de premieschommelingen op de korte termijn beperkt. Deze premie bestaat uit:

- a. de actuariële benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling en de risicopremies voor partnerpensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid;
- b. een opslag voor de uitvoeringskosten; en
- c. een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen.

Gelet op het toeslagenbeleid van het fonds is in deze kostendekkende premie geen premie ten behoeve van de toeslagverlening opgenomen.

Feitelijke premie

De hoogte van de premie, die feitelijk in rekening wordt gebracht, bedraagt 24% (exclusief de extra premie van de werkgever) van de pensioengrondslag en is vastgesteld in het overleg tussen werkgever en werknemers in de sociale pensioencommissie voor 2022.

De feitelijke premie wordt aangewend om de pensioenaanspraken in te kopen. Indien de feitelijke premie vanaf 2022 lager is dan de hoogste van:

- a. De geprognosticeerde gedempte kostendekkende premie; of
- b. De geprognosticeerde premie die overeenkomt met een premiedekkingsgraad van 92% (die uitgaat van de zuivere kostendekkende premie zonder een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen),

wordt de opbouw evenredig verlaagd.

In 2022 heeft Wolters Kluwer naar aanleiding van de lage rente een extra premie afgedragen van 4,0%. Ondanks deze extra premie kon het opbouwpercentage in 2022 niet gehandhaafd blijven op het fiscaal maximum van 1,875% bij een geprognosticeerde premiedekkingsgraad van 92%, maar moest worden verlaagd naar 1,58%.

Effectiviteit premiebeleid als sturingsmiddel

Het fonds hanteert een kostendekkende premie met een opslag voor de instandhouding van het vereist eigen vermogen. Er wordt geen opslag toegepast voor herstel van het eigen vermogen boven het vereist eigen vermogen. Door het relatief geringe aantal actieve deelnemers is de effectiviteit van het premiebeleid als sturingsmiddel voor de beleidsdekkingsgraad beperkt.

4.3 Toeslagenbeleid

Financiering van de toeslagverlening (indexatie) zal plaatsvinden uit eventuele overrendementen. De toeslagverlening van ingegane- en premievrije pensioenen en van de opgebouwde aanspraken is een voorwaardelijke verplichting, die voor de toekenning afhankelijk is van de beleidsdekkingsgraad. De voorwaardelijkheidsverklaring is opgenomen in paragraaf 2.5.

Het bestuur van het fonds hanteert daarbij als richtsnoer het volgende:

- Bij een beleidsdekkingsgraad onder 110% wordt geen toeslag verleend.
- Er wordt niet meer toeslag verleend dan naar verwachting in de toekomst te realiseren is. Dit wordt jaarlijks vastgesteld op basis van een advies van de adviserend actuaaris (Sprenkels & Verschuren) op basis van het ingroei-pad voor de inflatie van het vierde kwartaal, zoals vastgesteld door DNB. Voor de toeslagverlening per 1 januari 2023 wordt gebruik gemaakt van het door DNB vastgestelde alternatieve ingroei-pad.
- Volledige toeslagverlening is mogelijk bij een beleidsdekkingsgraad die hoger is dan de TBI-grens (niveau dat wettelijk minimaal nodig is om toekomstbestendig te kunnen indexeren). De TBI-grens kan per jaar variëren.
- De peildatum voor de vaststelling van de toeslagverlening per 1 januari is 30 september van het daaraan voorafgaande jaar. Deze peildatum wordt voor het eerst toegepast voor de toeslagverlening per 1 januari 2023. Daarvoor was 31 december de peildatum.
- Inhaaltoeslag ter compensatie van een niet toegekende toeslag of een doorgevoerde korting van pensioenaanspraken en -rechten in het verleden kan eventueel worden verleend, zodra volledige toeslagverlening mogelijk is en aan de volgende twee condities is voldaan:
  - De beleidsdekkingsgraad is hoger dan het maximum van enerzijds de vereiste dekkingsgraad en anderzijds de beleidsdekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening in de toekomst mogelijk is; en
  - In enig jaar wordt ten hoogste een vijfde van het vermogen, dat voor deze toeslagverlening beschikbaar is, aangewend.

In afwijking van het bovenstaande heeft het bestuur de intentie om gebruik te maken van de tijdelijke versoepeling van de toeslagverlening, zoals vastgelegd in artikel 15c van het Besluit financieel toetsingskader. Voorwaarden om gebruik te maken van deze versoepeling zijn dat sociale partners binnen Wolters Kluwer de intentie uitspreken tot invaren naar het nieuwe pensioenstelsel en dat de evenwichtige afweging van belangen van de deelnemers wordt onderbouwd. Het bestuur handhaaft daarbij de minimale beleidsdekkingsgraad van 110%.

Het bestuur kan van het toeslagenbeleid afwijken als dat wettelijk mogelijk is.

Inhaaltoeslag

Indien het vermogen voor inhaaltoeslag beschikbaar is, wordt deze als volgt toegekend:

- Indien zowel sprake is van niet toegekende toeslagen als van kortingen van pensioenaanspraken en -rechten worden eerst de kortingen ingehaald.
- Achterstanden worden om fiscale redenen per individuele deelnemer geregistreerd. Voor iedere deelnemer wordt cumulatief bijgehouden hoeveel korting is toegepast en hoeveel gemiste toeslagverlening er is.
- Bij inhaaltoeslag wordt een voor iedereen gelijk percentage van de achterstand toegepast.
- Bij overlijden van een deelnemer wordt de cumulatieve achterstand overgeheveld naar de partner(s) en/of kinderen (indien aanwezig en aanspraakgerechtigd), in de bestaande verhouding van de aanspraken op nabestaandenpensioen.
- Geen inhaaltoeslag vindt plaats na overlijden (zonder recht op nabestaandenpensioen), bij waardeoverdracht of afkoop.
- De hoogte van de cumulatieve achterstanden worden ‘opgerent’ met het percentage waarmee de prijsindex stijgt, onder aftrek van de verleende toeslag.
- De inhaal van niet toegekende toeslagen en kortingen vindt niet plaats met terugwerkende kracht.

Effectiviteit toeslagenbeleid als sturingsmiddel

Het beperken van de toeslagverlening vermindert de stijging van de voorziening pensioenverplichtingen. Daarmee is het een effectief sturingsmiddel. De omvang van de jaarlijkse effecten op de beleidsdekkingsgraad is echter gering, omdat deze beperkt blijft tot (een deel van) de jaarlijkse prijsstijging.

4.4 Kortingsbeleid

Het fonds kan op basis van artikel 134 van de Pensioenwet uitsluitend in de volgende situaties een korting toepassen op de verworven pensioenaanspraken en -rechten indien de beleidsdekkingsgraad in een situatie als bedoeld in artikel 138, eerste lid, of vastgesteld op grond van artikel 138, zevende lid van de Pensioenwet, vier maal opeenvolgend ligt onder de bij of krachtens artikel 131 gestelde eisen ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen en de dekkingsgraad bij die laatste vaststelling ook onder dat niveau ligt, of:

- De beleidsdekkingsgraad niet voldoet aan de eisen ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen of het vereist eigen vermogen.
- Het fonds niet in staat is binnen een redelijke termijn te voldoen aan het minimaal vereist eigen vermogen of het vereist eigen vermogen zonder dat de belangen van de deelnemers of de werkgever onevenredig worden geschaad.
- Alle overige beschikbare sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet in het herstelplan, bedoeld in artikel 138 of artikel 139 van de Pensioenwet.

Kritische dekkingsgraad en herstelt termijn

De beleidsdekkingsgraad waarbij het vereiste eigen vermogen naar verwachting niet binnen acht jaar kan worden bereikt zonder kortingsmaatregelen, de kritische dekkingsgraad, wordt jaarlijks vastgesteld. De termijn van acht jaar is korter dan de maximale wettelijke herstelt termijn van tien jaar (artikel 140 van de Pensioenwet), omdat het fonds heeft gekozen om indien nodig eerder in te grijpen. De kritische dekkingsgraad van het fonds is 96,8% (niveau voor het laatst vastgesteld ultimo 2020).

Kortingsstaffel

Het fonds zal kortingen toepassen in de volgende situaties:

- Indien de beleidsdekkingsgraad en de feitelijke dekkingsgraad op de peildatum van 31 december lager zijn dan de kritische dekkingsgraad, wordt het verschil tussen de

feitelijke dekkingsgraad en de kritische dekkingsgraad met een direct door te voeren korting op de pensioenaanspraken en -rechten overbrugd. Deze korting volgt uit het herstelplan.

- Indien de beleidsdekkingsgraad op de peildatum van 31 december en in de jaren daarvoor op vier opeenvolgende peildata lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,0% en op dat moment de feitelijke dekkingsgraad ook lager is dan 104,0%, wordt het verschil tussen de feitelijke dekkingsgraad en 104,0% met een direct door te voeren korting op de pensioenaanspraken en -rechten overbrugd. Deze korting volgt uit het herstelplan.

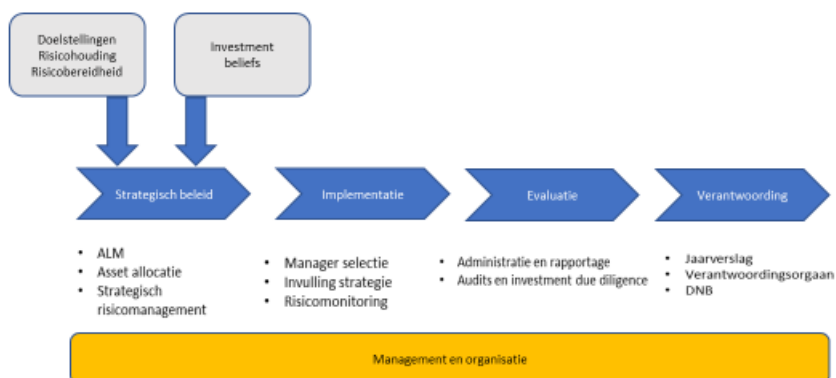
In geval van een korting zullen alle deelnemers met een uniform kortingspercentage worden gekort. Het fonds informeert de deelnemers, de werkgever, de COR, het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht en de toezichthouder schriftelijk over het besluit tot korting van de pensioenaanspraken en -rechten. Pensioengerechtigden moeten ten minste drie maanden voordat een korting wordt doorgevoerd hierover worden geïnformeerd. Voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers en andere aanspraakgerechtigden is die termijn één maand.

Effectiviteit kortingsbeleid als sturingsmiddel

Indien kortingen noodzakelijk zijn, is het toepassen daarvan een effectief sturingsmiddel. De omvang van de korting kan vastgesteld worden op wat nodig is om de beleidsdekkingsgraad van het fonds te herstellen.

4.5 Beleggingsbeleid

Het opstellen van het strategische beleggingsbeleid valt uiteen in een aantal stappen. Deze stappen noemen we de beleggingscyclus. De beleggingscyclus kan worden gezien als een continu doorlopend proces zoals hieronder weergegeven:

De doelstelling van het beleggingsbeleid is het op lange termijn realiseren van een zo hoog mogelijk rendement uitgaande van de strategische asset allocatie bij een acceptabel risico, rekening houdend met de verplichtingenstructuur en de risicobereidheid van het fonds.

Strategisch beleggingsbeleid

Het fonds voert minstens iedere drie jaar een ALM-studie uit of een verkorte update. Het bestuur laat zich daarbij adviseren door een externe consultant. In deze studie wordt vastgesteld op welke wijze het fonds op de lange termijn haar financiële doelstellingen het meest efficiënt kan realiseren, waarbij de belangen en de risicohouding van alle belanghebbenden op een evenwichtige wijze worden meegewogen. Daarbij wordt rekening gehouden met onzekere factoren als de ontwikkeling van lonen en prijzen en het rendement op de beleggingen.

In elke ALM-studie vindt een evaluatie plaats van het strategisch premie-, toeslagen-, kortings- en beleggingsbeleid, dat in de voorafgaande jaren is gehanteerd. In de evaluatie wordt getoetst of het gevoerde beleid ook voor de toekomst de gewenste resultaten oplevert, waarbij rekening wordt gehouden met verschillende omstandigheden en verwachtingen (scenario's). De scenario's worden gegenereerd met een model op basis van verwachte rendementen en historische verbanden (correlaties en autocorrelaties).

In de ALM-studie worden de uitgangspunten voor de risicobereidheid als risiconormen gehanteerd om te komen tot een evenwichtig strategisch beleid (zie paragraaf 2.3).

In de ALM-studie wordt een strategisch beleggingsbeleid vastgesteld. Het strategisch beleggingsbeleid is in de ALM-studie 2020 geëvalueerd. Daarbij is de verhouding tussen vastrentende waarden en zakelijke waarden vastgesteld op 60% vastrentend en 40% zakelijk. Verder wordt het valutarisico grotendeels afgedekt.

De mate van nominale renteafdekking is dynamisch en mede gebaseerd op de volgende beleidsstaffel, die is gerelateerd aan de 20-jaars (zero coupon) swaprente:

20-jaars rente	Renteafdekking (marktwaarde)
1,0%	45%
1,5%	55%
2,0%	65%
2,5%	75%
3,0%	85%
3,5%	95%
4,0%	100%

De staffel is in de ALM-studie 2020 'eenzijdig' gemaakt, dat wil zeggen dat bij komende rentestijgingen de renteafdekking zal worden verhoogd conform de beleidsstaffel, maar dat bij rentedalingen vanaf een bepaald niveau de renteafdekking niet meer zal worden verlaagd. De renteafdekking zal niet lager worden vastgesteld dan 45%. Bij een stijging van de swaprente is er voldoende opwaarts potentieel voor de dekkingsgraad bij 45% renteafdekking.

De staffel wordt echter niet automatisch toegepast. Maandelijks wordt beoordeeld of de renteafdekking in lijn is met de beleidsstaffel en of bijsturing gewenst is. De rentestand

ultimo maand is bepalend voor een aanpassing. Daarbij wordt mede rekening gehouden met de financiële positie van het fonds en de macro-economische omstandigheden. De beleidsstaffel wordt in iedere ALM-studie getoetst en kan eventueel gewijzigd worden.

Het inflatierisico wordt bij een lage dekkingsgraad niet afgedekt, omdat dit de kans op een korting op de nominale pensioenaanspraken en -rechten verhoogt. Afdekking van het inflatierisico wordt pas overwogen indien de dekkingsgraad een evenwichtsniveau heeft bereikt.

Het strategisch beleggingsbeleid wordt gerealiseerd door te beleggen in meerdere beleggingscategorieën. Er wordt belegd in vastrentende waarden, aandelen (inclusief een gering belang in private equity), beursgenoteerde en niet beursgenoteerde onroerendgoedfondsen. De verschillende beleggingscategorieën hebben een eigen risicoprofiel. Door de combinatie van verschillende beleggingscategorieën vindt risicoreductie plaats (diversificatie). De optimale samenstelling volgt uit de ALM-studie.

De strategische assetmix (met daarachter de vastgestelde bandbreedte) bestaat uit:

Vastrentende waarden

• Staatsobligaties/LDI	37,0%	32,0% - 42,0%
• Credits	23,0%	21,0% - 25,0%
Totaal vastrentende waarden	60,0%	55,0% - 65,0%

Zakelijke waarden

• Aandelen (incl. private equity)	32,0%	27,0% - 37,0%
• Beursgenoteerde vastgoedfondsen	4,0%	3,0% - 5,0%
• Niet beursgenoteerde vastgoedfondsen	4,0%	3,5% - 4,5%
Totaal zakelijke waarden	40,0%	35,0% - 45,0%

De verdere invulling van het beleggingsbeleid vindt jaarlijks plaats in het beleggingsplan, waarvoor een strategische normportefeuille (SNP) wordt vastgesteld op basis van een risico-budgetteringsanalyse. Er wordt geen of slechts beperkte tactische assetallocatie toegepast. Indien de bandbreedtes worden overschreden, zal de beleggingscommissie rebalanceren. Afwijkingen van de vastgestelde bandbreedtes worden voorgelegd aan het bestuur. Binnen de genoemde bandbreedtes kan de beleggingscommissie zelf besluiten de wegingen aan te passen.

De beleggingscommissie stelt ieder kwartaal vast of en in welke mate de afdekking van het renterisico en/of het inflatierisico binnen de in het beleggingsplan vastgelegde beleidsruimte wel of niet verhoogd of verlaagd wordt. Daarbij wordt rekening gehouden met diverse economische scenario's. Wijzigingen buiten de beleidsruimte van de beleggingscommissie vergen een besluit van het bestuur.

Met betrekking tot de investment beliefs, de overige uitgangspunten van het beleggingsbeleid en de implementatie van het beleid wordt verwezen naar de Verklaring inzake beleggingsbeginselen (bijlage II).

Effectiviteit beleggingsbeleid als sturingsmiddel

Het beleggingsbeleid is een effectief sturingsmiddel om de beleidsdekkingsgraad van het fonds te beïnvloeden, door het nemen van meer of minder risico. De directe invloed op de beleidsdekkingsgraad is in normale omstandigheden echter beperkt. In geval van zeer volatile markten kan het effect echter aanzienlijk zijn.

4.6 Haalbaarheidstoets en financieel crisisplan

4.6.1 Procedure uitvoering, vaststelling en verantwoording haalbaarheidstoets

Uitvoering

Jaarlijks wordt een haalbaarheidstoets uitgevoerd die op basis van een stochastische analyse inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet van het fonds, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

Bij de invoering van een nieuwe pensioenregeling en bij significante beleidswijzigingen wordt binnen een maand nadat het bestuur tot de wijziging heeft besloten een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De eerste aanvangshaalbaarheidstoets is uitgevoerd in verband met de wijziging van het FTK per 1 januari 2015. Naar aanleiding van de aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid (zie paragraaf 4.5) is een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd in maart 2021. In juli 2022 is een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd naar aanleiding van de wijziging van het premiebeleid (zie paragraaf 4.2).

Met de aanvangshaalbaarheidstoets wordt getoetst of:

- Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau boven de door het fonds gekozen ondergrens voor dit pensioenresultaat blijft.
- Het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is.
- Het fonds voldoende herstelcapaciteit heeft om naar verwachting vanuit de situatie dat aan de vereisten voor het minimaal vereist eigen vermogen wordt voldaan, binnen de looptijd van het herstelplan aan de vereisten voor het vereist eigen vermogen te voldoen.
- Het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij het fonds de maximale afwijking heeft vastgesteld.

Vanaf 2016 voert het fonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uit en rapporteert die uiterlijk 30 juni aan DNB. Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt getoetst of:

- Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau boven de door het fonds gekozen ondergrens voor dit pensioenresultaat blijft.
- Het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij het fonds de maximale afwijking heeft vastgesteld.

Voor de uitvoering van de (aanvangs)haalbaarheidstoets met rapportagedatum 1 januari, gelden de voorschriften als bedoeld in artikel 30 tot en met artikel 30c van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling. De (aanvangs)haalbaarheidstoets wordt onder andere uitgevoerd op basis van de pensioenfondsbalans en de onderliggende gegevens op de rapportagedatum, waarbij gebruik gemaakt wordt van de door DNB beschikbaar gestelde scenarioset.

Vaststelling

Ná overleg met de sociale partners en in overleg met het verantwoordingsorgaan, is door het bestuur de risicohouding en de risicobereidheid vastgesteld. Na de vaststelling van de risicohouding en de risicobereidheid en de daarbij te hanteren ondergrenzen (zoals benoemd in paragraaf 2.3) wordt de (aanvangs)haalbaarheidstoets uitgevoerd.

De organisatie die de (aanvangs)haalbaarheidstoets heeft uitgevoerd, rapporteert de resultaten van de (aanvangs)haalbaarheidstoets aan het bestuur. De resultaten worden in de bestuursvergadering door het bestuur besproken.

Met de (aanvangs)haalbaarheidstoets wordt getoetst of het verwacht pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweersscenario in lijn zijn met de door het fonds vastgestelde ondergrenzen. Het bestuur stelt vast of uit de aanvangshaalbaarheidstoets blijkt dat het premiebeleid realistisch en haalbaar is en of het fonds voldoende herstelcapaciteit heeft. Daarnaast stelt het bestuur met de (aanvangs)haalbaarheidstoets vast of de binnen de risicohouding gehanteerde ondergrenzen van het fonds worden gehaald (conform artikel 102a van de Pensioenwet).

Verantwoording

De uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets worden met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan besproken. Indien de ondergrenzen worden overschreden gaat het bestuur in overleg met sociale partners om de eventuele vervolgstappen te bespreken. Het fonds neemt de belangrijkste informatie uit de (aanvangs)haalbaarheidstoets op in het jaarverslag en publiceert deze op de website van het fonds.

4.6.2 Financieel crisisplan

Het fonds heeft een financieel crisisplan opgesteld waarin is vastgelegd hoe te acteren in crisissituaties. Dit financieel crisisplan is als bijlage opgenomen (bijlage 1).

4.6.3 Systematiek vaststelling parameters

De parameters die gehanteerd worden bij de berekeningen ten behoeve van de vaststelling van de technische voorzieningen, de gedempte premie, het vereist eigen vermogen en de haalbaarheidstoets worden door het bestuur van het fonds vastgesteld. De parameters voldoen ten minste aan de voorwaarden conform artikel 23a Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.

5. Voorziening pensioenverplichtingen en eigen vermogen

5.1 Voorziening pensioenverplichtingen

Het fonds verzekert de pensioenaanspraken voor de (gewezen) werknemers van Wolters Kluwer, die voortvloeien uit de pensioenreglementen. Ter dekking van de pensioenaanspraken wordt een voorziening pensioenverplichtingen aangehouden. De financiering vindt plaats in eigen beheer.

De actuariële grondslagen voor de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen worden vastgesteld door het bestuur na advies van de adviserend actuaaris. Het beleid van het fonds is om de meest actuele sterftegrondslagen te hanteren.

Iedere drie jaar worden de in deze paragraaf genoemde actuariële grondslagen geëvalueerd, in het kader van een met de adviserend actuaaris uitgevoerde analyse van de actuariële risico's. De laatste evaluatie heeft plaatsgevonden in het tweede halfjaar 2022. Nieuwe prognosetafels worden direct toegepast in het jaar van publicatie, die iedere twee jaar plaatsvindt.

De dekking van de aanspraken vindt plaats volgens het koopsomstelsel. Aan het einde van het kalenderjaar bestaat dekking ten aanzien van de tijdsevenredige aanspraken. De tijdsevenredige aanspraken zijn gelijk aan de totaal behaalbare aanspraken op de pensioenge-rechtigde leeftijd, verminderd met de in de toekomst nog op te bouwen aanspraken.

De jaarlijkse koopsommen worden verhoogd met een passende opslag voor het overlijdensrisico, inclusief het wezenpensioen.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen en de actuariële koopsommen wordt uitgegaan van de navolgende actuariële grondslagen:

1. Sterfte:	Prognosetafel AG2022.
2. Ervaringssterfte:	Wolters Kluwer 2022 ervaringssterfte (fondsspecifiek).
3. Rekenrente:	Conform de rentetermijnstructuur financieel toetsingska-der zoals deze wordt gepubliceerd door DNB (UFR).
4. Gehuwdheid:	Het nabestaandenpensioen is gebaseerd op een bepaald partnerpensioen.
5. Leeftijdsverschil:	Aangenomen wordt dat de vrouw drie jaar jonger is dan de man. Dit geldt niet bij de vaststelling van de flexibiliserings-factoren, zoals onder andere hieronder bedoeld bij 13.b.(ruilvoeten).
6. Wezenpensioen:	Voor niet ingegaan wezenpensioen wordt een opslag van 0,05% van het latent ouderdompensioen van niet-gepensio-nerde deelnemers gereserveerd.
7. Eenmalige uitkering:	Voor de eenmalige uitkering wordt de last gesteld op 0,9% van de lasten van het ouderdompensioen; de koopsom voor de eenmalige uitkering is gesteld op 0,9% van de koopsommen van het ouderdompensioen.
8. Arbeidsongeschiktheid:	De last van het risico van premievrijstelling bij arbeids-ongeschiktheid wordt gesteld op 3,5% van de comingservice koopsom.
10. Excassokosten:	Voor excassokosten wordt 2,5% van de voorziening pensioen-verplichtingen gereserveerd.

- 11.Administratiekosten: Voor administratiekosten wordt een opslag gehanteerd op de kostendeekkende premie van € 200.000.
- 12.Betalingen: Pensioenen worden continu betaalbaar verondersteld.
- 13.Diversen: a. De voorziening voor actieve deelnemers met een premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid is gebaseerd op de bereikbare aanspraken. De koopsommen voor de comingservice, die benodigd zijn voor de pensioenopbouw, worden gefinancierd uit de onder punt 8 genoemde opslag.
- b. De in het pensioenreglement genoemde ruil- en opbouwvoeten en factor bij afkoop zijn gebaseerd op de (fonds-specifieke) overlevingsgrondslagen.

5.2 Herverzekering

De risico's verband houdend met het overlijden van actieve en gewezen deelnemers voor de pensioendatum zijn herverzekerd bij verzekeringsmaatschappij Zwitserleven in de vorm van eenjarige risicokapitaalverzekeringen. Het betreft een stop-loss overeenkomst met een eigen behoud van 150% van de premie per jaar bij volledige herverzekering. De stop-loss premie bedraagt 8,8% van de premie bij volledige herverzekering. Afrekening vindt plaats aan het eind van de contractperiode van drie jaar per 31 december 2023. De berekeningen van de risicokapitalen zijn gebaseerd op de actuariële grondslagen als vermeld in paragraaf 5.1. Iedere keer zal bij afloop van het herverzekeringscontract onderzocht worden in hoeverre herverzekering nog nodig is en welke vorm van herverzekering het meest geschikt is.

Het fonds heeft het langlevensrisico niet herverzekerd.

5.3 Eigen vermogen

Het eigen vermogen van het fonds bestaat uit de algemene reserve.

5.4 Dekkingsgraad

5.4.1 Dekkingsgraad als weergave van het vermogen

Feitelijke dekkingsgraad

De feitelijke dekkingsgraad is gedefinieerd als het quotiënt van de som van de voorziening pensioenverplichtingen (op basis van de UFR) en het eigen vermogen enerzijds en de voorziening pensioenverplichtingen anderzijds. De procedure voor de maandelijkse vaststelling van de feitelijke dekkingsgraad en de wijze waarop met grondslagwijzigingen wordt omgegaan is vastgelegd in de procesbeschrijvingen (AO/IC) van het fonds.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan het 12-maands gemiddelde van de feitelijke dekkingsgraad. De vaststelling van de beleidsdekkingsgraad vindt plaats per het einde van een kalendermaand.

Reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de beleidsdekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening mogelijk is (zie paragraaf 5.4.2).

5.4.2 Dekkingsgraad als toetsingsnorm

Kritische dekkingsgraad

De kritische dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad waarbij het vereist eigen vermogen naar verwachting niet binnen acht jaar kan worden bereikt zonder kortingsmaatregelen en wordt jaarlijks vastgesteld (zie paragraaf 4.4).

Minimaal vereiste dekkingsgraad en minimaal vereist eigen vermogen

Het fonds berekent een minimaal vereist eigen vermogen. Dit wordt vastgesteld op basis van de regels in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Op grond van de wet moet het fonds binnen zes maanden maatregelen nemen die ertoe leiden dat direct wordt voldaan aan het minimaal vereist eigen vermogen indien vijf jaar opeenvolgend sprake is van een beleidsdekkingsgraad onder de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,0% (per eind 2021). Op het evaluatiemoment moet naast een te lage beleidsdekkingsgraad ook sprake zijn van een te lage feitelijke dekkingsgraad.

Vereiste dekkingsgraad en vereist eigen vermogen

Het fonds berekent een vereist eigen vermogen. Het vereist eigen vermogen wordt vastgesteld conform de regels van hoofdstuk 3, paragraaf 1 van de Regeling pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling. Daarbij wordt het standaardmodel gevolgd zoals omschreven in artikel 24 van genoemde regeling. Het fonds toetst jaarlijks of het standaardmodel nog van toepassing is en legt dit vast in het beleggingsplan. Indien gewenst kan het fonds besluiten een zogenaamd intern model te gebruiken. In dat geval zal conform artikel 28 van de regeling aan DNB om toestemming gevraagd worden. Het vereist eigen vermogen wordt zodanig vastgesteld dat met een zekerheid van 97,5% het fonds binnen een jaar nog een positief eigen vermogen zal hebben. Indien sprake is van een beleidsdekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad dient het fonds dit onverwijld te melden aan DNB. Binnen drie maanden moet een concreet en haalbaar herstelplan worden ingediend ter instemming van de DNB. In het herstelplan wordt uitgewerkt hoe het fonds uiterlijk binnen tien jaar, vanaf het moment van het ontstaan van een vermogenstekort, zal voldoen aan de eisen met betrekking tot het vereist eigen vermogen.

Het fonds hanteert een (strengere) van de wet afwijkende methode om in geval van een tekort weer te herstellen. Deze afwijkende methode is in paragraaf 4.4 beschreven.

Beleidsdekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening in de toekomst mogelijk is

Er wordt niet meer toeslag verleend dan naar verwachting in de toekomst te realiseren is. Dit wordt jaarlijks vastgesteld op basis van een advies van de adviserend actuaris. Volledige toeslagverlening is mogelijk bij een beleidsdekkingsgraad van 123,9% (niveau eind 2021). De beleidsdekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening mogelijk is, kan per jaar variëren. (zie ook paragraaf 4.3)

6. Risicomanagement

6.1 Integraal risicomanagement (IRM)

Missie voor risicomanagement

De missie van het fonds voor het risicomanagement is om invulling te geven aan een adequate risicobeheersing, waarbij het risicomanagement in het algemeen een signalerende en controlerende functie heeft.

Doelstellingen voor risicomanagement

De hoofddoelstelling van het risicomanagement is het in samenhang vaststellen en (doen) managen van de (bestuurlijk relevante) kernrisico's binnen de kaders van de geformuleerde risicobereidheid, ter optimalisering van de realisatie van de doelstellingen van het fonds en het beperken van potentiële verstoringen. Het risicomanagementbeleid is daarmee een richtsnoer en instrument voor het gecontroleerd effectueren van de doelstellingen van het fonds. Bij IRM gaat het om de combinatie van het identificeren van significante risico's, het inschatten van daarmee samenhangende beloningen dan wel van eventueel noodzakelijke beheersmaatregelen, het uitvoeren of toezien op de uitvoering daarvan, de periodieke (her)beoordeling en bijsturing binnen een heldere structuur en het verslagleggen daarvan. Dit is een cyclisch en interactief proces waarbij de tijdige dialoog en de kwaliteit van die dialoog met de stakeholders essentieel is.

Risicobereidheid

Het fonds verstaat onder risicobereidheid (of risk appetite): de mate van risico, op een breed niveau, die de organisatie wil accepteren in het streven naar waarde. Het reflecteert de risicomanagementfilosofie van de organisatie en beïnvloedt de cultuur en stijl van functioneren in de organisatie. Risicobereidheid bepaalt de allocatie van middelen.

Voor het bereiken van de doelstelling van het fonds, het verstrekken van nominale pensioenaanspraken en -rechten en het waardevast houden daarvan (zie paragraaf 2.2), heeft het bestuur de kwalitatieve risicohouding vastgelegd en deze geconcretiseerd in een kwantitatieve risicobereidheid (zie paragraaf 2.3).

De risicobereidheid van de (overige) financiële -, balans- en beleggingsrisico's is vastgelegd in een set risiconormen, welke mede gebaseerd zijn op de 'investment beliefs' van het fonds, die zijn vastgelegd in de 'verklaring beleggingsbeginselen' (zie bijlage 2).

De risicobereidheid van de niet-financiële risico's is waar mogelijk vastgesteld met behulp van 'bruto-netto risicoanalyses'.

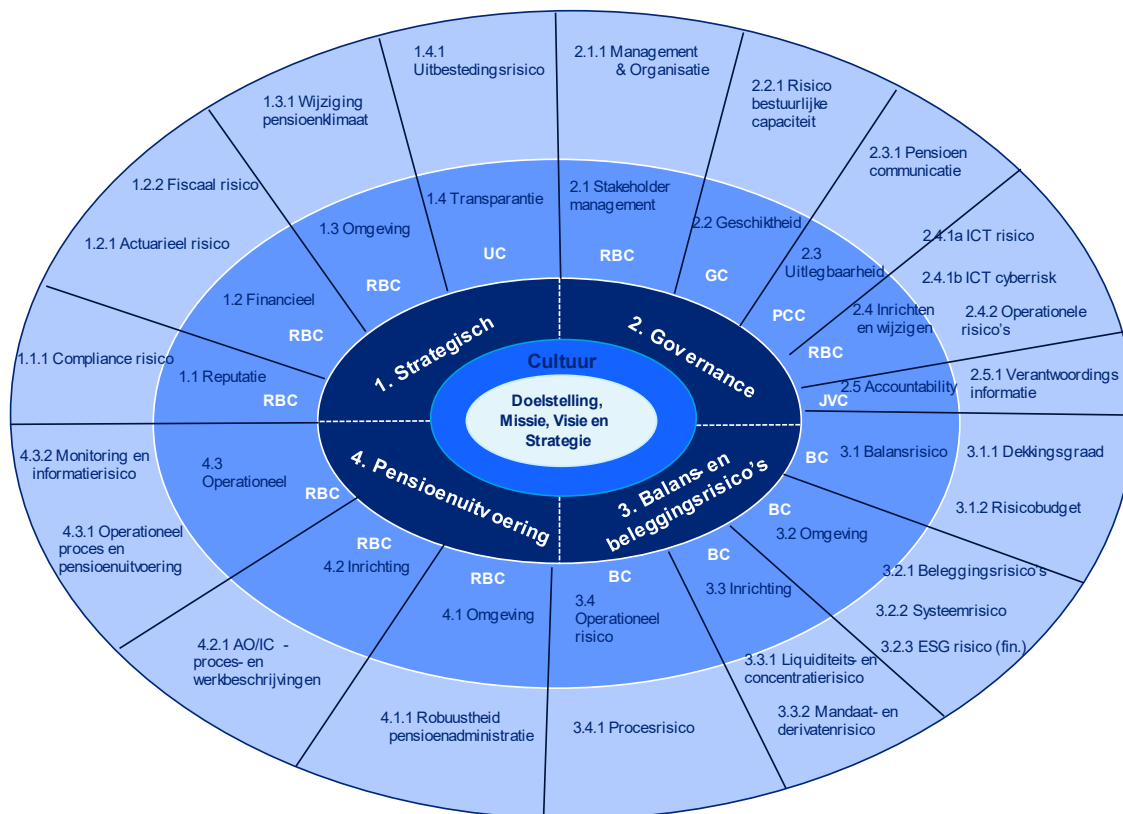
Strategisch risico-universum

Alle door het fonds geïdentificeerde kernrisico's zijn opgenomen in het strategisch risico-universum, dat in een oogopslag inzicht geeft in de verschillende kernrisico's gegroepeerd per risicodomein. Binnen het strategisch risico-universum identificeert het fonds vier risicodomeinen:

1. Strategisch
2. Governance
3. Balans- en beleggingsrisico's
4. Pensioenuitvoering

Onderliggend aan het strategisch risico-universum zijn (per kernrisico) kwalitatieve en/of kwantitatieve key risk indicators (kri's) geformuleerd. Deze indicatoren stellen het fonds in

staat om het optreden van kernrisico's tijdig te signaleren met als doel adequaat te kunnen reageren door het nemen van passende maatregelen. Het strategisch risico-universum van ultimo 2020 is weergegeven in onderstaande figuur.

Deze figuur wordt ook gebruikt als risicodashboard, waarmee periodieke monitoring plaatsvindt van de risicobeheersing aan de hand van een verkeerslichtrapportage. De kleur van de verkeerslichten per kernrisico is een beoordeling van de risicobeheersing in relatie tot de vastgestelde risiconormen of risicotoleranties. De risicobeheercommissie bespreekt per kwartaal de ontwikkelingen van de verscheidene kernrisico's ten opzichte van de risiconormen. Uitgangspunt van het risicodashboard is dat verder ingezoomd kan worden op de onderliggende sub-risicodashboards per gedefinieerd kernrisico.

In paragraaf 7.2 wordt de governance van het IRM-beleid beschreven. Een gedetailleerde uitwerking van het IRM-beleid is te vinden in de nota 'Integraal Risicomanagementbeleid'. Deze nota wordt minimaal eens in de drie jaar geëvalueerd.

6.2 Financiële risico's (balans- en beleggingsrisico's)

De financiële risico's maken onderdeel uit van de voor het fonds relevante risico's waar beheersmaatregelen voor worden getroffen. Hieronder worden de financiële risico's beschreven en de maatregelen van het fonds om deze risico's te beheersen, ingedeeld volgens het strategisch risico-universum. Aangegeven wordt welke risico's onderdeel zijn van de S-toets voor de solvabiliteit. S4 ontbreekt omdat het fonds niet belegt in grondstoffen. Voor S6 (verzekeringstechnische risico's) wordt verwezen naar hoofdstuk 5.

In de Verklaring inzake beleggingsbeginselen (bijlage 2) zijn de organisatie van het vermogensbeheer en de risicobeheerprocedures beschreven.

6.2.1 Balansrisico

6.2.1.1 Dekkingsgraad (solvabiliteitsrisico)

De doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen, waarbij wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit die tot uitdrukking komt in de feitelijke dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad.

Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en -rechten moet verminderen, nadat het fonds een verzoek tot een bijstorting bij de werkgever heeft ingediend.

Bij de berekening van de vereiste dekkingsgraad wordt uitgegaan van de strategische beleggingsportefeuille. Het fonds hanteert een bandbreedte voor de vereiste dekkingsgraad van 114%-120% (zie paragraaf 2.3). Als de bandbreedte wordt overschreden, is dit een signaal om het risicoprofiel aan te passen. Uit oogpunt van risicobeheersing berekent het fonds daarnaast ook de vereiste dekkingsgraad bij de feitelijke portefeuille. Het verschil geeft aan in hoeverre het risico van de feitelijke portefeuille afwijkt van de strategische portefeuille.

6.2.1.2 Risicobudget

Het fonds stelt jaarlijks een risicobudget vast door middel van een risicobudgetteringsanalyse (SNP, zie paragraaf 4.5). Het risicobudget geeft aan wat de verwachte afwijking is van het rendement op de beleggingsportefeuille versus de pensioenverplichtingen. Dit risicobudget wordt ieder kwartaal gemonitord.

6.2.2 Omgevingsrisico's

Omgevingsrisico betreft het risico van blootstelling aan de financiële markten.

6.2.2.1 Beleggingsrisico's

6.2.2.1.1 Renterisico (S1)

Renterisico is het risico van waardeinstijging of waardedaling in individuele beleggingen en de mutatie in de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van veranderingen in het niveau van de rente. Het fonds dekt het renterisico af op basis van de euro-swaprente. Omdat het fonds in de balans renterisico loopt op basis van de UFR wijkt de rentegevoeligheid af. De afdekking op basis van de UFR is hoger dan de afdekking op basis van de euro-swaprente, omdat de voorziening pensioenverplichtingen op basis van de UFR minder rentegevoelig is.

Bij een niet volledige afdekking heeft een rentedaling een negatief effect op de dekkingsgraad; een rentestijging een positief effect. Bij toepassing van de UFR zijn deze effecten gedempt. Vanaf 2021 wordt dit verschil kleiner. DNB heeft besloten de UFR in 2021-2024 in vier stappen aan te passen aan het niveau dat de Commissie Parameters heeft geadviseerd. De UFR-curve komt daardoor dichterbij de euro-swapcurve te liggen.

De volledige vastrentende portefeuille wordt gebruikt om de afdekking van het renterisico te realiseren. Het fonds belegt in langlopende staatsobligaties, credits (bestaande uit een mandaat voor bedrijfsleningen en een MBS beleggingsfonds) en renteswaps. Als gevolg van

ontwikkelingen in de swapsreads en creditsreads kunnen verschillen ontstaan ten opzichte van de nagestreefde renteafdekking. Het renterisico wordt beheerst in alle looptijdsegmenten, waarmee het curverisico is afgedekt.

Definitie renteafdekking:

- De renteafdekking wordt uitgedrukt in een percentage van de rentegevoeligheid van de nominale pensioenverplichtingen. De rentegevoeligheid wordt uitgedrukt in 'price value of a basis point' (ofwel: PV01).
- Voor de berekening van de rentegevoeligheid wordt uitgegaan van de dagelijkse nominale rentetermijnstructuur op basis van de swapcurve.
- Voor de strategische normering wordt gebruik gemaakt van een beleidsstaffel (zie paragraaf 4.5). In het jaarlijks beleggingsplan wordt de tactische beleidsruimte van de beleggingscommissie vastgelegd.
- De vermogensbeheerder hanteert voor het LDI-mandaat (inclusief creditportefeuille) voor de totale portefeuille en voor iedere looptijd (key rate duration maturity point; curverisico) een maximale afwijking van 3% ten opzichte van de PV01 van de totale pensioenverplichting. Indien deze bandbreedte wordt overschreden, zal de vermogensbeheerder rebalanceren.
- Verder geldt een ex ante tracking error van 3,5% ten opzichte van de afgedekte pensioenverplichtingen. Indien deze grens wordt overschreden wordt in overleg tussen fonds en vermogensbeheerder afgestemd of aanpassingen noodzakelijk zijn.
- De leverage ten opzichte van het fondsvermogen is maximaal 2,5. Hiermee is 100% renteafdekking met renteswaps mogelijk. Indien deze grens wordt overschreden wordt in overleg tussen fonds en vermogensbeheerder afgestemd of aanpassingen noodzakelijk zijn.
- Bij de renteafdekking wordt gebruik gemaakt van staatsobligaties, SSA obligaties* (SSA: Supranational, Sub-sovereign, Agency), de creditportefeuille en renteswaps. De samenstelling van de portefeuille wordt jaarlijks vastgesteld in het beleggingsplan.

*Voor SSA obligaties met een staatsgarantie mag voor het kredietrisico (S5) - onder voorwaarden - worden uitgegaan van de vastgestelde rating voor de centrale overheid die de garantie verstrekt. Dat geldt ook - onder voorwaarden - voor leningen die gegarandeerd zijn door waarborgfondsen die uiteindelijk gegarandeerd zijn door een centrale overheid. Het kredietrisico is nihil indien de garantie wordt verstrekt door een Europese centrale overheid met een AAA of equivalente rating of een waarborgfonds gegarandeerd door een Europese centrale overheid met een AAA of equivalente regeling. Dergelijke leningen of obligaties moeten dan wel volledig, onvoorwaardelijk en onherroepelijk zijn gegarandeerd. De voorwaarden zijn:

- De door de garantie geboden kredietprotectie is direct.
- De omvang van de garantie is duidelijk omschreven, onbetwistbaar, en in de vorm van een expliciet gedocumenteerde verplichting die door de garantieggever is aangegaan.
- De garantie bevat geen clausules waarvan de naleving buiten de controle van de kredietgever valt, waarmee de garantie of de verplichtingen van de protectieggever worden beperkt.
- Bij wanbetaling, insolventie of faillissement of een andere gebeurtenis betreffende de kredietwaardigheid van de tegenpartij, heeft het fonds het recht direct een vordering in te stellen tegen de garantieggever wegens enige gelden die verschuldigd zijn krachtens de vordering waarvoor de protectie is verstrekt.
- De garantie dekt volledig alle types van betalingen die de debiteur uit hoofde van de vordering geacht wordt te verrichten.

6.2.2.1.2 Zakelijke waarden risico (S2)

Zakelijke waarden risico (marktrisico) is het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen waardestijgingen of waardedalingen van individuele beleggingen plaatsvinden. Wijzigingen in marktomstandigheden hebben altijd direct invloed op het beleggingsresultaat, omdat alle beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde waarbij de wijzigingen in de actuele waarde direct worden verantwoord in het saldo van de baten en lasten. Het fonds mitigeert dit risico door middel van diversificatie. Op basis van de uitkomsten van ALM-studies wordt in meerdere beleggingscategorieën belegd. Binnen deze beleggingscategorieën wordt een brede spreiding aangehouden naar regio's, sectoren en debiteuren. Het fonds belegt in

staatsobligaties, credits, vastgoedondernemingen en voor de overige categorieën in beleggingsfondsen of vergelijkbare beleggingsvehikels.

6.2.2.1.3 Valutarisico (S3)

Valutarisico is het risico van waardevermindering of waardeverhoging in individuele beleggingen als gevolg van valutaschommelingen. Het valutarisico wordt met valutatermijncontracten afgedekt voor de belangrijkste valuta: USD, GBP en JPY.

6.2.2.1.4 Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico dat het fonds verliezen lijdt als gevolg van een faillissement van een tegenpartij of betalingsonmacht van tegenpartijen op wie het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Dit risico wordt beperkt door te beleggen in portefeuilles met een brede tegenpartij spreiding, en door alleen transacties aan te gaan met tegenpartijen met een goede financiële reputatie, vastgesteld door ratingbureaus. De vastrentende waarden mogen voor maximaal 10% van de bedrijfsleningenportefeuille belegd worden in leningen met een lagere rating dan BBB.

Naast kredietrisico binnen de vastrentende portefeuille is er sprake van tegenpartijrisico bij toepassing van securities lending en bij het gebruik van derivaten. Dit risico wordt beperkt door het stellen van zekerheden in de vorm van collateral. De kwaliteit van het collateral-beheer is van groot belang. Voor de portefeuilles waarin dit aan de orde is, hebben de externe managers maatregelen getroffen om dit risico te beheersen.

6.2.2.1.5 Inflatierisico

Het fonds is gevoelig voor zowel inflatie als deflatie. Hoge of oplopende inflatie verhoogt de geambieerde toeslagverlening. Dit risico is niet afgedekt op de korte termijn. Op de lange termijn wordt verwacht dat het rendement op de zakelijke waarden gedeeltelijk compensatie biedt voor inflatie. Bij oplopende inflatie zal ook de rente stijgen. Stijgende rente verlaagt het rendement op vastrentende waarden. Bij een niet volledige renteafdekking, stijgt de feitelijke dekkingsgraad, en kan er meer ruimte zijn voor toeslagverlening. Bij onvolledige doorwerking van de inflatie in de rente zal die ruimte echter beperkt zijn.

Afdekken van het inflatierisico is mogelijk met inflatieswaps of 'inflation linked bonds'. Beschikbare instrumenten dekken echter veelal de Europese inflatie af en niet de Nederlandse prijsinflatie. Het bestuur kan deze instrumenten desgewenst inzetten. Afdekken van het inflatierisico kan negatieve invloed hebben op de dekkingsgraad, waardoor de nominale aanspraken in gevaar kunnen komen. Naar aanleiding van de ALM-studie 2018 is daarom vastgesteld dat het afdekken van het inflatierisico bij een te lage dekkingsgraad niet aan de orde is. Indien de dekkingsgraad een evenwichtsniveau bereikt wordt het afdekken van het inflatierisico opnieuw overwogen.

Deflatie (dalende prijzen) kan ook nadelig zijn voor het fonds. Deflatie zal gepaard gaan met een negatieve economische ontwikkeling en lage rendementen. Tegen deflatie is geen effectieve bescherming mogelijk anders dan door het verlagen van pensioenaanspraken, als de beleidsdekkingsgraad te laag is.

6.2.2.2 Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarden verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar. Met de kredietcrisis van 2008 en met de coronacrisis

van 2020 en 2021 is dit voorheen zeer uitzonderlijk geachte risico manifest geworden. Bij het fonds heeft dit geleid tot verscherpte aandacht voor de kwaliteit van de kredietportefeuilles. Verder wordt in de ALM-studies en risicobudgetanalyses expliciet rekening gehouden met de impact van diverse economische scenario's, inclusief de gevoeligheid van beleggingen voor marktontwikkelingen. Het fonds heeft een contingencyplan opgesteld dat jaarlijks wordt geactualiseerd, met maatregelen en bevoegdheden om in geval van een (dreigende) crisissituatie versneld te kunnen ingrijpen en risico's te beperken.

6.2.2.3 ESG-risico

Het ESG-risico (ESG: Environmental, Social, Governance) houdt in dat niet-duurzame beleggingen hun waarde verliezen, bijvoorbeeld door klimaatrisico's. Daarnaast heeft het fonds een reputatierisico als niet duurzaam wordt belegd. Een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid (ESG) is een van de investment beliefs van het fonds (zie bijlage 2: Verklaring inzake beleggingsbeginselen). Het fonds heeft het IMVB-convenant (IMVB: Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen) ondertekend en geeft door middel van uitsluitingen en/of een 'best-in-class' benadering invulling aan het beleid bij het beleggen in aandelen en bedrijfsobligaties. Het fonds legt verantwoording af over het ESG-beleid in het jaarverslag en op de website. In 2020 heeft het fonds een nota maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid opgesteld en gepubliceerd op de website.

6.2.3 Inrichtingsrisico

Inrichtingsrisico is het risico van een verkeerde implementatie van het beleid of van een verkeerde mandaatstelling.

6.2.3.1 Liquiditeitsrisico (S7)

Het liquiditeitsrisico houdt in dat het fonds niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, omdat beleggingen niet tijdig kunnen worden verkocht en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Bij het fonds overtreft het niveau van de uitkeringen de inkomende premies. Daarnaast kan een acute liquiditeitsbehoefte ontstaan bij de afwikkeling van rente- en valutaderivaten. Daarom belegt het fonds overwegend in liquide beleggingen (maximaal 10% in illiquide beleggingen). Ook heeft het fonds een kredietovereenkomst met ABN AMRO Bank met onbepaalde looptijd voor een krediet in rekening-courant van maximaal € 8,0 miljoen. Bovendien wordt minimaal twee keer per jaar een stresstest uitgevoerd om het liquiditeitsrisico te meten in geval van marktschokken. Het fonds houdt daarbij rekening met de verplichtingen, die voortvloeien uit 'central clearing' van een deel van de renteswaps, waarbij collateral alleen in cash uitgewisseld mag worden.

Het fonds heeft voldoende instrumenten beschikbaar om het liquiditeitsrisico op te vangen en houdt daarom geen VEV-buffer aan voor dit risico.

6.2.3.2 Concentratierisico (S8)

Concentratierisico kan optreden als het fonds grote posten heeft uitstaan bij een en dezelfde tegenpartij. Ook als er geen adequate spreiding is in de beleggingen in regio's, landen, economische sectoren of tegenpartijen kan concentratierisico optreden. Het fonds houdt in zijn strategische en tactische beleggingsbeleid rekening met dit concentratierisico. Ter beperking van het concentratierisico wordt een maximum aangehouden van 2% van het balanstotaal van het fonds voor iedere onderliggende belegging in een van de mandaten of beleggingsfondsen. Meerdere individuele beleggingstitels van één debiteur worden bij elkaar opgeteld. In de creditportefeuille gelden aanvullende limieten, gerelateerd aan de rating van de debiteur. Staatsobligaties, obligaties met staatsgarantie en derivaten zijn van deze regel uitgezonderd.

Omdat het concentratierisico voldoende wordt beheerst, houdt het fonds geen VEV-buffer aan voor dit risico.

6.2.3.3 Mandaatrisico (S10 met betrekking tot actief beheer risico)

Mandaatrisico is het risico dat een vermogensbeheerder zich niet houdt aan de beleggingsrichtlijnen, onderperformance haalt, of niet meer voldoet aan de gewenste kwaliteitseisen. Het fonds monitort de (externe) vermogensbeheerders doorlopend, en laat jaarlijks bij hen een investment due diligence (ManagerWatch) uitvoeren door een investment consultant.

Het risico van actief beheer doet zich voor indien door het actief beheer van beleggingsmandaten negatieve resultaten worden behaald. Het fonds voert een passief beleid bij de beleggingen in aandelen en voor de actieve mandaten in bedrijfsobligaties en vastgoed worden tracking error limitieten gehanteerd. Volgens de voorschriften van het FTK moet een buffer worden aangehouden voor actief beheer van beursgenoteerde aandelen. Voor het fonds geldt dit alleen voor het mandaat van de beursgenoteerde vastgoedfondsen.

6.2.3.4 Derivatenrisico

Derivatenrisico is het risico dat bij verkeerd gebruik van derivaten onbedoelde verliezen ontstaan. Dit kan onder andere worden veroorzaakt door het tegenpartijrisico (zie paragraaf 6.2.2.1.4), het liquiditeitsrisico (zie paragraaf 6.2.3.1) of door onvoldoende kennis van de werking van derivaten. Tegenpartijrisico en liquiditeitsrisico zijn afgedekt als omschreven in genoemde subparagrafen. Bij de inzet van derivaten laat het fonds zich informeren door externe adviseurs, en is de uitvoering uitbesteed bij de vermogensbeheerders. Het fonds maakt geen gebruik van derivaten of constructies die het niet begrijpt en zet derivaten alleen in voor het afdekken van risico's of, indien dit efficiënt is, ter vervanging van een directe belegging, zonder additionele exposure van risico.

6.2.4 Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico dat kan ontstaan als gevolg van gebeurtenissen zoals falende ICT-systemen, tekortschietende processen, of naar aanleiding van externe gebeurtenissen, zoals natuurrampen.

6.2.4.1 Procesrisico

Procesrisico als gevolg van tekortschietende processen kan zowel intern bij het fonds als extern bij de vermogensbeheerders of custodian optreden. Het fonds beheerst het interne risico op basis van de naleving van procesbeschrijvingen (AO-IC). De risico's bij de externe vermogensbeheerders en de custodian worden gemonitord op basis van ISAE 3402 rapportages.

Voor de beheersing van de overige operationele risico's wordt verwezen naar paragraaf 6.1. Het fonds houdt voor dit risico geen VEV-buffer aan.

6.2.5 Beleidsinstrumenten om de financiële risico's te beheersen

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van de financiële risico's:

- Premiebeleid (zie paragraaf 4.2)
- Toeslagen- en kortingsbeleid (zie paragrafen 4.3 en 4.4)

- Beleggingsbeleid (zie paragraaf 4.5)
- Herverzekeringsbeleid (zie paragraaf 5.2)

6.3 Rapportages beleggingen, opzet resultaatevaluatie en managementinformatie

De externe vermogensbeheerders rapporteren maandelijks of per kwartaal over de samenstelling van de aan hen uitbestede portefeuilles en de resultaten daarvan. Deze rapportages worden op het besloten gedeelte van de website van het fonds gezet, zodat ze beschikbaar zijn voor leden van het bestuur en de beleggingscommissie.

Caceis voert de beleggingsadministratie van het fonds uit, waarover maandelijks wordt gerapporteerd. Caceis voert daarnaast de performancemeting (resultaatevaluatie) uit, waarover ook iedere maand wordt gerapporteerd. Per beleggingscategorie en per manager worden representatieve benchmarks gebruikt, waarmee de behaalde resultaten worden vergeleken en de verschillen worden geanalyseerd. Caceis stelt ieder kwartaal een (ex post) risicomonitor op voor de beleggingscommissie en het bestuur, waarin gerapporteerd wordt over de belangrijkste financiële risico's en het vereist eigen vermogen. Verder voert Caceis een compliance controle uit op de uitvoering van de mandaten.

Alle rapportages en dagelijkse informatie op regelniveau ('look through') is online beschikbaar bij Caceis voor het bestuur en de beleggingscommissie.

Vermogensbeheerder BlackRock vervult naast het beheer van enkele mandaten, de rol van strategisch adviseur bij de inrichting van de beleggingsportefeuille. Onderdelen van deze dienstverlening zijn een ex ante risicomonitoring, risicorapportage en risicodashboard. Daarbij worden onder andere scenario-analyses gemaakt en stresstesten uitgevoerd.

De beleggingscommissie heeft periodiek overleg met BlackRock en de overige managers. Alle managers worden daarnaast jaarlijks beoordeeld in de 'ManagerWatch' van Willis Towers Watson, die door de beleggingscommissie wordt besproken.

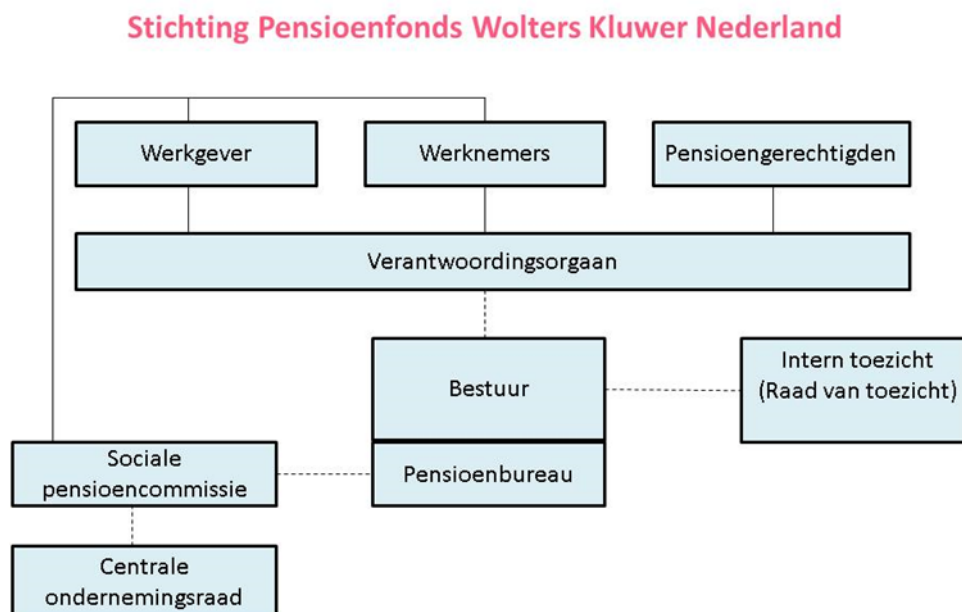
7. De organisatie van het fonds

Dit hoofdstuk geeft in paragraaf 7.1 een beschrijving van de organisatiestructuur, de beheersingssystemen en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle. Het samenstel van organisatorische maatregelen is zodanig opgezet dat de doelstellingen van het fonds gerealiseerd worden. In paragraaf 7.2 wordt de risicomanagement organisatie beschreven. Paragraaf 7.3 behandelt het beloningsbeleid en de educatie, paragraaf 7.4 het integriteitbeleid en paragraaf 7.5 het communicatiebeleid.

7.1 Verdeling taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

Het bestuur richt de organisatie zodanig in dat een goed bestuur gewaarborgd is (artikel 33 van de Pensioenwet). Het bestuur volgt daarbij de Code Pensioenfondsen van de Stichting van de Arbeid en de Pensioenfederatie inzake goed pensioenfondsbestuur.

Organogram

Bestuur

Het bestuur is paritair samengesteld en bestaat in overeenstemming met de Wet versterking bestuur pensioenfondsen uit twee vertegenwoordigers van Wolters Kluwer, twee vertegenwoordigers van de actieve deelnemers, één vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden en één extern onafhankelijk bestuurslid. De vertegenwoordigers van Wolters Kluwer worden benoemd door het bestuur op basis van een bindende voordracht van de directie van Wolters Kluwer. De vertegenwoordigers van de actieve deelnemers en de pensioengerechtigden worden benoemd door het bestuur op basis van een bindende voordracht van de vertegenwoordigers van de deelnemers respectievelijk de pensioengerechtigden in het verantwoordingsorgaan, bij voorkeur uit de deelnemers respectievelijk de pensioengerechtigden. Het extern bestuurslid wordt door het bestuur benoemd. Voor alle benoemingen wordt de raad van toezicht gehoord over de gevolgde procedure.

Een van de bestuursleden is sleutelfunctiehouder risicobeheer (zie paragraaf 7.2).

De taken en bevoegdheden van het bestuur zijn vastgelegd in artikel 12 van de statuten van het fonds.

De geschiktheid van kandidaat bestuursleden wordt getoetst door het bestuur op basis van een profielschets. De kandidaat bestuursleden worden tevens getoetst op betrouwbaarheid en geschiktheid door DNB. Toetsing door DNB vindt eveneens plaats bij functieverzwaarings.

Het fonds heeft een besturingsmodel, waarin de nodige verankeringen zijn gewaarborgd vanuit de diverse aanwezige bestuurscommissies naar het bestuur. Ieder bestuurslid wordt geacht een of meerdere beleidsterreinen af te dekken en heeft zitting in een of meer bestuurscommissies. Naast een vertegenwoordiging vanuit het bestuur, maakt het pensioenbureau als toevoerder en eventuele externe expertise ook altijd deel uit van een bestuurscommissie. Per bestuurscommissie is een voorzitter en een ander tweede lid uit het bestuur aangewezen. De voorzitter van de bestuurscommissie is de linking pin naar het voltallige bestuur en de periodieke bestuursvergaderingen.

Het fonds kent (in 2022) de volgende bestuurscommissies:

- De beleggingscommissie
- De communicatiecommissie
- De geschiktheidscommissie
- De jaarverslagcommissie
- De risicobeheercommissie
- De uitbestedingscommissie

Pensioenbureau

Het bestuur heeft de uitvoering van de pensioenregeling gedelegeerd aan het pensioenbureau. Het pensioenbureau staat onder leiding van een directeur, die zich terzijde laat staan door het hoofd pensioenzaken en de chief investment officer, overige staf en externe adviseurs.

De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de directeur zijn vastgelegd in een functieprofiel. Het hoofd pensioenzaken en de chief investment officer worden benoemd door het bestuur en werken onder de verantwoordelijkheid van de directeur.

Verantwoordingsorgaan

Bij een paritair samengesteld bestuur is een verantwoordingsorgaan verplicht. Het verantwoordingsorgaan bestaat uit één vertegenwoordiger van Wolters Kluwer en een vertegenwoordiging van de actieve deelnemers en de pensioengerechtigden op basis van de onderlinge getalsverhoudingen. Het bestuur heeft voor het verantwoordingsorgaan een reglement verantwoordingsorgaan opgesteld.

De taken en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in artikel 16 van de statuten. Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur gevraagd of uit eigen beweging over aangelegenheden die het fonds betreffen. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan het instemmingsrecht over elk voorgenomen besluit van het bestuur tot het beleid op het gebied van beloningen en elk voorgenomen besluit tot ontbinding, fusie en splitsing van het fonds. Het bestuur legt periodiek verantwoording af over het gevoerde beleid aan het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid om na afloop van ieder boekjaar een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, het door het bestuur gevoerde beleid en beleidskeuzes voor de toekomst.

Intern toezicht

Een raad van toezicht is belast met het intern toezicht op het bestuur. De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen, die worden benoemd door het bestuur, na een bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur heeft voor het intern toezicht een reglement intern toezicht opgesteld.

De taak van de raad van toezicht is toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De raad van toezicht is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur, legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever, en doet verslag daarvan in het jaarverslag van het fonds. De raad van toezicht staat het bestuur met raad ter zijde en is hierdoor medebeleidsbepalend.

De raad van toezicht zal ten minste eenmaal per jaar het eigen functioneren evalueren. Hierbij betreft de raad van toezicht één keer in de drie jaar een derde partij. Over de uitkomst van deze evaluatie zal aan het bestuur en het verantwoordingsorgaan worden gerapporteerd.

Sociale pensioencommissie

In de sociale pensioencommissie vindt overleg plaats tussen sociale partners over de pensioenovereenkomst. De sociale pensioencommissie kan wijzigingen in de pensioenovereenkomst initiëren en een voorgenomen besluit tot wijziging nemen, voor zover deze niet strijdig zijn met de geldende jurisprudentie, de geldende CAO of de (pensioen-)wet en -regelgeving. Na bekrachtiging door Wolters Kluwer van dit voorgenomen besluit, legt Wolters Kluwer dit ter instemming voor aan de COR. Na instemming van de COR wordt het pensioenreglement door het fonds aangepast.

De sociale pensioencommissie bestaat uit twee leden namens Wolters Kluwer en twee werknemersleden, benoemd door de COR. Het pensioenbureau voert het secretariaat van de sociale pensioencommissie. Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de sociale pensioencommissie zijn vastgelegd in een reglement.

Mandaatregeling

Het bestuur vertegenwoordigt het fonds in en buiten rechte. Alle bevoegdheden zijn vastgelegd in een bevoegdhedenmatrix.

De voorzitter samen met de secretaris dan wel twee bestuursleden, waaronder de voorzitter of de secretaris zijn eveneens bevoegd het fonds in en buiten rechte te vertegenwoordigen (statuten art. 12 lid 4).

Het bestuur heeft volmacht gegeven aan de directeur het fonds in en buiten rechte te vertegenwoordigen, samen met de voorzitter of de secretaris. Twee bestuursleden, de directeur en het hoofd pensioenzaken zijn gemachtigd tot het verrichten van betalingen, telkens samen met één van de andere gemachtigden.

Uitvoeringsorganisatie

De interne uitvoeringsorganisatie, ondergebracht bij het pensioenbureau, is zodanig ingericht dat de doelstellingen van het fonds op een efficiënte en effectieve wijze kunnen worden gerealiseerd. Het bestuur heeft de administratie en de interne controle gedelegeerd aan de directeur van het fonds. De gehanteerde administratieve procedures en interne controlemaatregelen staan beschreven in afzonderlijke procesbeschrijvingen, waarbij tevens risico's, beheersmaatregelen en KPI's worden beschreven.

De administratieve procedures en interne controlemaatregelen zijn in hoofdzaak gericht op:

- De volledige, correcte en tijdige verwerking van mutaties in de pensioenadministratie. Alle mutaties in de pensioenadministratie die door een medewerker zijn verwerkt, worden door een andere medewerker gecontroleerd en gefiatteerd. Pensioentoezeggingen, bijvoorbeeld bij ontslag of pensionering, worden integraal nagerekend en ondertekend door het hoofd pensioenzaken en de directeur. Tweemaal per jaar wordt steekproefsgewijs gecontroleerd door een bestuurslid (Quinto-P).
- De volledige, correcte en tijdige berekening van de verschuldigde premies. De premies worden berekend in het geautomatiseerde pensioensysteem en steekproefsgewijs gecontroleerd door het hoofd pensioenzaken of de chief investment officer.
- De correcte uitvoering van betalingen, waaronder de pensioenuitkeringen. Functiescheiding is aangebracht tussen de procuratiehouders en de medewerkers die verantwoordelijk zijn voor administratie en controle. Voor betalingen zijn altijd twee handtekeningen vereist. Ten behoeve van de interne controle en correcte betaling van de pensioenuitkeringen wordt gebruik gemaakt van een standenregister.
- Het voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).
- De correcte en transparante uitvoering van beleggingstransacties en de vastlegging daarvan in de beleggingsadministratie. Functiescheiding is aangebracht tussen de beslissingsbevoegden en gemachtigden enerzijds en de medewerkers die verantwoordelijk zijn voor administratie en controle anderzijds. De uitvoering van de beleggingsadministratie is uitbesteed bij de Caceis.
- Ten behoeve van de datakwaliteit worden aanvullend op bovenstaande maatregelen bestandscontroles uitgevoerd op logische verbanden.

Het fonds maakt gebruik van geautomatiseerde systemen. Het beheer en onderhoud van de software systemen wordt uitgevoerd door de leveranciers van deze systemen. Het geautoriseerd gebruik van de systemen is gewaarborgd door diverse persoonlijke toegangscodes en tokens. Er wordt een dagelijkse back-up procedure toegepast en het fonds beschikt over een continuïteitsplan dat is bedoeld voor continuering van de ICT-omgeving na een calamiteit. De belangrijkste systemen die worden gebruikt zijn, met vermelding van de leveranciers:

- Pensioenadministratiesysteem (Visma Idella)
- Boekhoudsysteem (Exact)
- Pensioenuitbetalingssysteem (Microloon)
- Systeem voor BRP mutaties (Competent)
- Xtendis (Expansion)

De broncode van de programmatuur van het pensioensysteem is ten behoeve van het fonds gedeponeerd bij Softcrow te Amsterdam.

Het systeembeheer wordt uitgevoerd door PCI IT Solutions. BDO Technology & Managed Services is strategisch IT adviseur en verzorgt de monitoring van de ICT securityrisico's. Alle in gebruik zijnde hardware en software systemen en daarbij geldende procedures staan beschreven in een handboek systeembeheer. Het fonds actualiseert ieder kwartaal het IT risk management framework en laat iedere drie jaar een audit uitvoeren door een externe partij.

Relatie met derden

- Het bestuur heeft KPMG Accountants N.V. aangesteld als externe accountant. Deze accountant controleert jaarlijks de administratie van het fonds, het jaarverslag en de staten voor DNB en vervolgens doet de accountant verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een accountantsverslag aan het bestuur.
- Tevens heeft het bestuur een certificerend actuaire van Towers Watson Netherlands B.V. (onderdeel van Willis Towers Watson) aangesteld, die een actuariële verklaring afgeeft

welke wordt opgenomen in het jaarverslag. De certificerend actuaaris is tevens sleutelfunctiehouder en -vervuller van de actuariële functie (zie paragraaf 7.2).

- Daarnaast heeft het bestuur een externe adviserend actuaaris van Sprenkels & Verschuren aangesteld, die het bestuur adviseert in pensioentechnische aangelegenheden.
- Voor de advisering/ondersteuning van het risicomanagement is Deloitte Risk Advisory (Deloitte) aangesteld. Deloitte is, in samenwerking met de risicomanager van het pensioenbureau, met een monitorende rol van de risicobeheercommissie tevens vervuller van de risicobeheerfunctie (zie paragraaf 7.2).
- TriVu is aangesteld als de externe compliance officer van het fonds. De compliance officer rapporteert ten minste jaarlijks aan de bestuursvoorzitter en aan het bestuur.
- Een voormalig bestuurslid, is sleutelfunctiehouder interne audit. BDO is door het bestuur aangesteld als vervuller van de interne audit functie (zie paragraaf 7.2).
- Het fonds staat onder toezicht van DNB en AFM.

Managementinformatie

De directeur rapporteert minimaal ieder kwartaal aan het bestuur over de gang van zaken bij het fonds. In de overige kwartaalrapportages wordt gerapporteerd over de financiële resultaten van het fonds en de rendementen op de beleggingen. Tevens wordt de voortgang van de werkzaamheden besproken en de ontwikkeling van de uitvoeringskosten en de kosten van het vermogensbeheer.

De directeur informeert het bestuur maandelijks schriftelijk over de financiële positie van het fonds. Daarbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de performance rapportage en de risicomonitor van Caceis, en de risicorapportage van BlackRock.

De directeur verstrekt het bestuur verder algemene informatie over wijzigingen in de pensioenwetgeving en overige ontwikkelingen op het gebied van pensioenen en formuleert beleidsvoorstellen.

7.2 Risicomanagement organisatie

7.2.1 Risico governance - ‘three lines of defence’

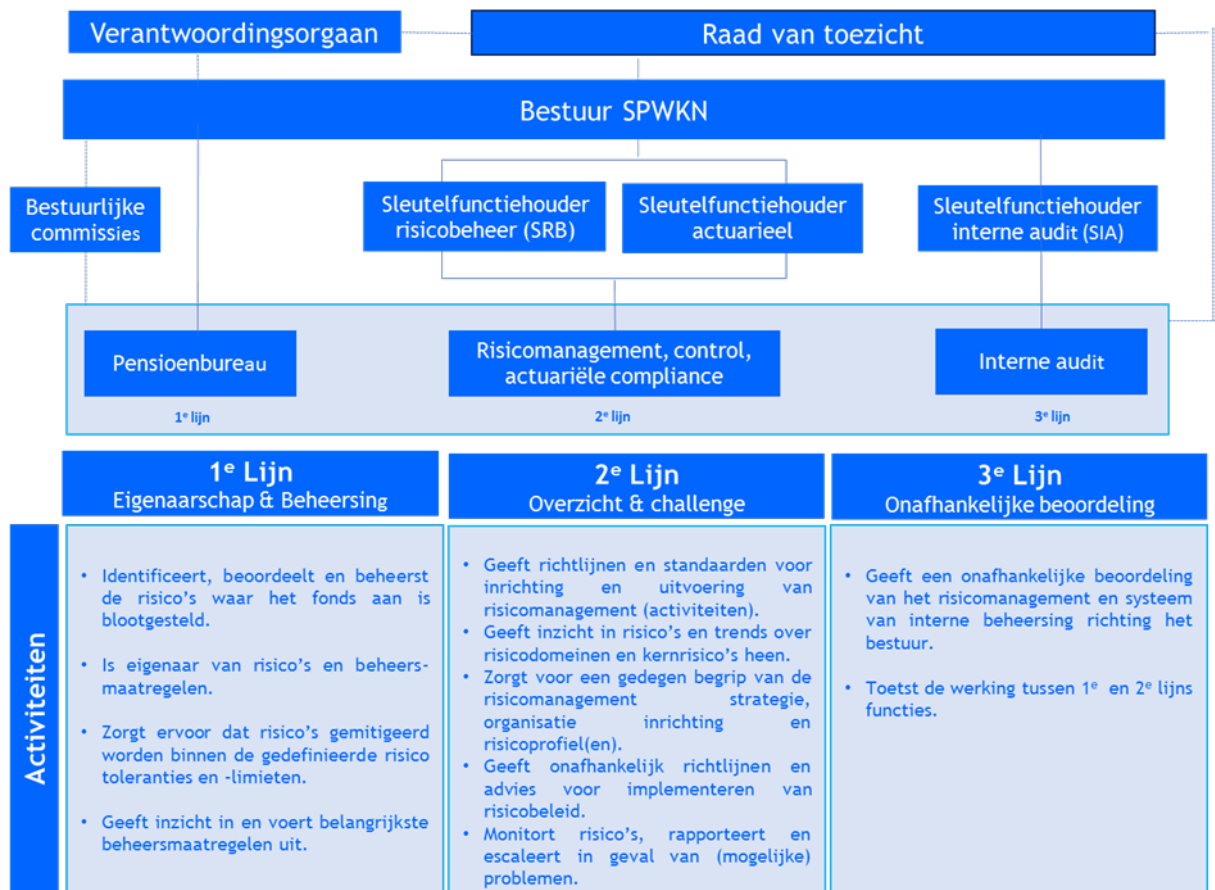
Naar aanleiding van de IORP II-richtlijn, die op 13 januari 2019 is ingegaan, heeft het bestuur drie sleutelfuncties ingericht:

- De actuariële functie dient onder meer toe te zien op de berekeningen van de technische voorzieningen en premiestelling van het pensioenfonds.
- De risicobeheerfunctie beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem. Ook heeft de risicobeheerfunctie een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer.
- De interne auditfunctie is belast met het uitvoeren van (interne) audits binnen de bedrijfsvoering van het pensioenfonds.

Het bestuur heeft de onafhankelijkheid van de diverse sleutelfuncties geborgd binnen de organisatie. Voor de taken en bevoegdheden van de sleutelfuncties zijn functieomschrijvingen opgesteld. Voor de interne audit functie is de functieomschrijving opgenomen in het Internal Audit Charter en voor de actuariële functie in de overeenkomst met de actuaaris. De inrichting van de sleutelfuncties is goedgekeurd door DNB.

Sleutelfunctie	Houderschap	Vervullerschap
Actuariële functie	Certificerend actuaris Willis Towers Watson	Certificerend actuaris Willis Towers Watson
Risicobeheerfunctie	Bestuurslid	Deloitte Risk Advisory in samenwerking met de risicomanager van het pensioenbureau, met een monitorende rol van de risicobeheercommissie
Interne audit functie	Voormalig bestuurslid	BDO

Het bestuur heeft het three lines of defence model geïntegreerd in de risicomanagementorganisatie. De rollen en verantwoordelijkheden van het bestuur, de sleutelfunctiehouders- en -vervullers, de bestuurscommissies, het pensioenbureau, de raad van toezicht en de externe deskundigen zijn in overeenstemming met de uitgangspunten van het three lines of defence model. Onderstaand een schema van het model:

Het three lines of defence model kent functiescheidingen die het fonds als volgt heeft ingericht:

- De 1^e lijn is het voltallige bestuur ondersteund door het pensioenbureau, eigenaar van de risico's en verantwoordelijk is voor de beheersing daarvan.
- De 2^e lijn, die bestaat uit de actuariële functie en de risicobeheerfunctie, ondersteunt en adviseert de 1^e lijn en bewaakt of de 1^e lijn haar verantwoordelijkheden uitoefent. Daarnaast voert de 2^e lijn ook bepaalde beleidsvoorbereidende taken uit en organiseert het integrale risico assessments.

- De 3^e lijn beoordeelt het risicomanagementsysteem van het fonds en het functioneren van de 1^e en 2^e lijn, en voert audits uit bij het fonds.

Rapportage- en meldingsplicht voor sleutelfunctiehouders

Rapportage door sleutelfunctiehouders dient schriftelijk plaats te vinden.

De sleutelfunctiehouders hebben een rapportage- en meldingsplicht. Zij moeten materiële bevindingen en aanbevelingen altijd melden aan het bestuur van het fonds.

Materiële bevindingen en aanbevelingen moeten de sleutelfunctiehouders ook aan de raad van toezicht melden.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen. Wanneer het bestuur naar aanleiding van een melding of een rapportage niet tijdig en afdoende maatregelen treft en er sprake is van het (dreigen te) overtreden van de wet met grote gevolgen voor deelnemers, is de sleutelfunctiehouder verplicht dit te melden bij DNB.

De sleutelfunctievaarders rapporteren formeel aan de sleutelfunctiehouders. De sleutelfunctiehouders worden voor zover nodig en van toepassing gefaciliteerd door de sleutelfunctievaarders.

In het Interne Audit Charter is vastgelegd dat de interne audit functie (zowel sleutelfunctiehouder als -vervuller, in afwijking van het bovenstaande) een functionele (escalatie) rapportagelijijn richting de raad van toezicht en de externe toezichthouders heeft. Escalatie richting externe toezichthouders wordt vooraf besproken met het bestuur en de raad van toezicht.

7.2.2 Risicobeheercommissie

De risicobeheercommissie heeft voor een groot aantal risicothema's een monitoringsfunctie op relevante kernrisico's die belegd zijn bij de diverse bestuurscommissies en het pensioenbureau, en ondersteunt hiermee de risicobeheerfunctie. De risicobeheercommissie bewaakt na afstemming met het bestuur als eerste de integraliteit en toereikendheid van de totale risicobeheersing.

Veel bestuursbesluiten worden genomen op advies van een van de bestuurscommissies. De taak van de risicobeheercommissie is om toe te zien op de zorgvuldigheid van de besluitvorming vanuit risico perspectief. Het gaat dan vooral om het expliciet zichtbaar maken van de belangrijkste risico's en overwegingen die met een advies aan het bestuur over een voorgesteld besluit samenhangen. Hiervoor is een procedure opgesteld.

De risicobeheercommissie actualiseert ieder kwartaal het strategisch risico-universum en het risicoraamwerk van het fonds.

7.2.3 Monitoring risicomanagement bij externe uitvoerders

Het bestuur van het fonds acht het wenselijk dat als onderdeel van het risicomanagement, het pensioenbureau vastlegt dat het risicomanagement bij geselecteerde belangrijke externe uitvoerders adequaat is ingericht en dat de werking hiervan wordt getoetst. Het pensioenbureau heeft de primaire (dagelijkse) monitoringsrol op de externe uitvoerders. De periodieke analyse van deze externe uitvoerders wordt geclassificeerd naar zwaarte van uitbesteding. De uitbestedingscommissie monitort dit proces. Het is cruciaal dat het bestuur stuur- en verantwoordingsinformatie heeft om de externe uitvoerders effectief te kunnen

beoordelen. Tevens dient inzichtelijk te zijn hoe het risicomanagement van deze uitbestedingspartijen zich verhoudt tot het risicomanagement van het fonds.

7.2.4 Eigen risicobeoordeling (ERB)

Het fonds heeft een ERB beleidsdocument opgesteld, waarin de uitgangspunten, het ERB-proces en de -governance worden beschreven.

Pensioenfondsen zijn wettelijk verplicht in het kader van het risicomanagement minimaal eens in de drie jaar een eigen risicobeoordeling (ERB) uit te voeren.

Het wettelijk kader voor de ERB wordt gevormd door artikel 18b van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Doel van de ERB is het creëren van inzicht in de samenhang tussen:

- De strategie van het fonds;
- De risicohouding (risk appetite) van het fonds;
- De materiële financiële en niet-financiële risico's waaraan het fonds is of in de toekomst wordt blootgesteld;
- De mogelijke consequenties hiervan voor de financiële positie van het fonds en de pensioenen van pensioengerechtigden en van (gewezen) deelnemers; en
- De beoordeling van de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer.

Het ERB-document is een zelfstandig leesbaar document. De ERB dient in elk geval de volgende elementen te bevatten:

a) Proces

- Een beschrijving van de wijze waarop de ERB in het managementproces en de besluitvormingsprocessen van het fonds is geïntegreerd.

b) Risicoanalyse

- Beschrijving van de methoden om relevante risico's te detecteren, te beoordelen en te beheersen, waaraan het fonds op korte en lange termijn is of kan worden blootgesteld.
- Indien het fonds de risicobeheerfunctie, de interne auditfunctie of de actuariële functie uitbesteedt aan de bijdragende onderneming, een beschrijving van de wijze waarop belangenconflicten met de bijdragende onderneming worden voorkomen of beheerst;
- Een beoordeling van de totale financieringsbehoeften van het fonds met, indien van toepassing, een beschrijving van het herstelplan;
- Een beoordeling van de risico's voor de actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden met betrekking tot hun pensioenrechten en pensioenaanspraken en de effectiviteit van eventuele corrigerende maatregelen, in voorkomend geval rekening houdend met:
  1. De mogelijkheden tot toeslagverlening;
  2. De mogelijkheden tot vermindering van de pensioenaanspraken en pensioenrechten, waaronder de mate waarin de pensioenaanspraken en pensioenrechten kunnen worden verminderd, onder welke voorwaarden en door wie.
- Voor zover van toepassing, een beoordeling van nieuwe of opkomende risico's, met inbegrip van risico's die met klimaatverandering, het gebruik van hulpbronnen en het milieu verband houden, sociale risico's en risico's in verband met de waardevermindering van activa als gevolg van veranderde regelgeving;
- Een kwalitatieve beoordeling van de operationele risico's.

c) Beheersmaatregelen

- Een beoordeling van de doelmatigheid van het risicobeheer;
- Een kwalitatieve beoordeling van de mechanismen ter bescherming van de pensioenuitkeringen, waaronder in voorkomend geval garanties, convenanten of een andere soort financiële steun van de bijdragende onderneming, verzekering of herverzekering

door een onderneming die onder Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (PbEU 2009, L 335) valt of dekking door een pensioenbeschermingsregeling ten behoeve van het fonds of actieve deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden.

Na goedkeuring door het bestuur, wordt de ERB binnen twee weken toegestuurd aan DNB. De meest recente versie is van 4 februari 2021.

7.3 Beloningsbeleid en educatie

Beloningsbeleid

Het bestuur heeft het beloningsbeleid vastgelegd in een beleidsnota. Het beloningsbeleid is van toepassing op bestuursleden, de (reserve)leden van het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht, de medewerkers van het pensioenbureau en externe partijen. Het beloningsbeleid voldoet aan de normen, die zijn neergelegd in de Code Pensioenfondsen en wettelijk verankerd in artikel 33 van de Pensioenwet.

Educatie en Geschiktheidsprogramma

De verdeling van beleidsterreinen over de bestuursleden is beschreven in het geschiktheidsprogramma. In dit programma staat tevens het bestuursbeleid ter bevordering en handhaving van het vereiste geschiktheidsniveau beschreven. Het geschiktheidsprogramma wordt periodiek getoetst binnen het bestuur en het verantwoordingsorgaan.

Zelfevaluatie bestuur

Het bestuur stelt een procedure vast voor een periodieke evaluatie van het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden.

7.4 Integriteitbeleid

Doelstelling integriteitbeleid

Het bestuur heeft een integriteitbeleid vastgesteld. Doelstelling van het integriteitbeleid is het stimuleren dat aan het fonds verbonden personen op alle niveaus handelen in overeenstemming met maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen in het algemeen, met de specifieke waarden en normen die gelden voor het fonds in het bijzonder en uiteraard met de toepasselijke (toezicht)wet- en regelgeving. Standaarden zoals de kernwaarden en de gedragscode van het fonds maken deel uit van die regels.

Gedragscode

De bestuursleden, de (reserve)leden van het verantwoordingsorgaan, de leden van de raad van toezicht, de leden van de beleggingscommissie, de directeur en de overige medewerkers van het fonds zijn verbonden personen en zijn gehouden aan de gedragscode van het fonds. Alle genoemde personen dienen jaarlijks een verklaring te ondertekenen, dat men zich gehouden heeft aan de gedragscode.

Regeling misstanden (incidentenregeling en klokkenluidersregeling)

In de regeling misstanden is geregeld op welke wijze misstanden, waaronder incidenten, worden geconstateerd, gemeld, vastgelegd en afgehandeld.

Voor integriteitgevoelige functies is een screeningsbeleid van toepassing. Dit beleid geldt voor alle medewerkers van het pensioenbureau.

Klachten- en geschillenprocedure

Het bestuur draagt zorg voor een adequate klachten- en geschillenprocedure. Deze is opgenomen in de statuten van het fonds.

Uitbestedingsbeleid

Het fonds heeft de uitgangspunten voor het uitbestedingsbeleid vastgelegd in een beleidsnota. In deze beleidsnota wordt mede voldaan aan de uitbestedingsrichtlijnen van DNB. Het fonds heeft het vermogensbeheer, de beleggingsadministratie en andere vermogensbeheerdiensten, alsmede het ICT-beheer uitbesteed.

De vermogensbeheerders zijn op dit moment:

- BlackRock	Aandelen, global credits, LDI mandaat en currency overlay
- Principal Asset Management	Beursgenoteerde vastgoedfondsen
- CBRE Global Investors	Niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen
- Stafford Capital Partners	Private equity
- Wilshire Private Markets Group	Private equity

Caceis is de custodian van het fonds en verzorgt de beleggingsadministratie, de performancemeting, risicomonitoring en compliance controles.

De contracten met deze uitvoerders hebben een onbepaalde looptijd.

Deze uitbestedingen staan nader beschreven in de verklaring inzake beleggingsbeginselen (zie bijlage 2) en in het vigerende beleggingsplan.

Het systeembeheer wordt uitgevoerd door PCI IT Solutions. BDO Technology & Managed Services is strategisch IT adviseur en verzorgt de monitoring van de IT securityrisico's.

7.5 Communicatiebeleid

Het fonds beschikt over een beleidskader pensioencommunicatie. De communicatie van het fonds voldoet aan de eisen die daartoe gesteld zijn in de Pensioenwet. Het fonds voert deelnemersonderzoeken uit. Daarnaast stelt de communicatiecommissie van het fonds een jaarplan op, waarin activiteiten zijn vastgelegd omtrent onder andere nieuwsbrieven, de website, software tools en voorlichtingsbijeenkomsten. Het fonds is compliant aan de Pensioenwet.

Bijlage 1 - Financieel crisisplan

Inleiding

Op grond van artikel 145 Pensioenwet en artikel 29b Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen heeft Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland (hierna: 'het fonds') een crisisplan opgesteld en als bijlage opgenomen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN).

Een financieel crisisplan is een beschrijving van maatregelen die het fonds op korte termijn zou kunnen inzetten indien in korte tijd de dekkingsgraad zich bevindt of zeer snel beweegt richting kritische waarden waardoor het realiseren van de doelstelling van het fonds in gevaar komt.

Het financieel crisisplan biedt het bestuur van het fonds een leidraad bij het nemen van maatregelen in geval van een crisissituatie, die in korte tijd hard toeslaat. Het crisisplan is daarmee niet een kant-en-klaar plan dat in geval van een crisis uitgevoerd kan worden. Het bestuur zal de concrete maatregelen altijd afstemmen op de aard van de crisis en de omstandigheden van dat moment.

Het financieel crisisplan is niet hetzelfde als een herstelplan. Een herstelplan beschrijft concrete maatregelen, gericht op herstel uit een bestaande tekortsituatie. Het crisisplan is gericht op toekomstige crisissituaties.

1. Beschrijving crisissituatie

Het bestuur heeft onderstaande crisissituaties gedefinieerd. Daarbij is, indien van toepassing, aangegeven bij welk niveau van de beleidsdekkingsgraad sprake is van een crisissituatie.

Nr	Crisissituatie	Kritische waarde van de beleidsdekkingsgraad
1	Indien geen (volledige) toeslagverlening kan plaatsvinden	< 123,9%
2	Indien het fonds niet binnen drie jaar kan herstellen van een dekkingstekort (beleidsdekkingsgraad en feitelijke dekkingsgraad <104,0%)	< 104,0% op vier opeenvolgende jaarultimo
3	Een ernstige verstoring van de financiële markten	Continu

Een van de doelstellingen van het fonds, zoals beschreven in paragraaf 2.2 van de ABTN is het waardevast houden van de pensioenaanspraken. Hoewel het realiseren van deze doelstelling onder andere afhankelijk is van het behaalde rendement, wordt het niet kunnen verlenen van toeslagen (indexatie) als een crisissituatie beschouwd. De ambitie kan niet worden waargemaakt. In paragraaf 4.3 van de ABTN is aangegeven, dat het fonds de toeslagverlening zal beperken, conform de wettelijke bepalingen. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110% worden geen toeslagen verleend. Tussen 110% en 123,9% (bovengrens per 31 december 2021, die jaarlijks wordt vastgesteld) worden de toeslagen gedeeltelijk toegekend. De toeslagverlening wordt beperkt om herstel naar een situatie van volledige toeslagverlening te bevorderen. In paragraaf 4.3 van de ABTN wordt aangegeven dat het fonds in afwijking van bovenstaande per 1 januari 2023 de intentie heeft gebruik te maken van de tijdelijke versoepeling van de toeslagverleningsregels.

Indien het fonds een reservetekort heeft wordt een herstelplan opgesteld. Indien het niet mogelijk blijkt om in geval het eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen, zonder bijstorten van de werkgever of korten van pensioenaanspraken en -rechten, binnen drie jaar te herstellen tot een beleidsdekkingsgraad van 104,0% (minimaal vereiste beleidsdekkingsgraad), is sprake van een ernstige crisissituatie.

Het fonds zal in een dergelijke situatie een beroep doen op Wolters Kluwer. Wolters Kluwer heeft echter geen harde verplichting tot bijstorten. In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat het fonds in overleg zal treden met Wolters Kluwer voor een extra bijdrage als het fonds een feitelijke dekkingsgraad heeft lager dan 104,0%.

Indien de beleidsdekkingsgraad op de peildatum van 31 december en in de jaren daarvoor op vier opeenvolgende peildata lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,0% en op dat moment de feitelijke dekkingsgraad ook lager is dan 104,0%, wordt het verschil tussen de feitelijke dekkingsgraad en 104,0% met een direct door te voeren korting op de pensioenaanspraken en -rechten overbrugd. Deze korting volgt uit het herstelplan.

Bij een ernstige verstoring van de financiële markten kan de beleidsdekkingsgraad of de feitelijke dekkingsgraad van het fonds zodanig scherp dalen, dat sprake is van een acute crisissituatie. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het instorten van de aandelenbeurs.

2. Beleidsdekkingsgraad waarbij het fonds er zonder korten niet meer uit kan komen (de kritische dekkingsgraad)

De kritische dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad waarbij het vereist eigen vermogen naar verwachting niet binnen acht jaar kan worden bereikt zonder kortingsmaatregelen en wordt jaarlijks vastgesteld (zie paragraaf 4.4 van de ABTN). Indien de beleidsdekkingsgraad en de feitelijke dekkingsgraad op de peildatum van 31 december lager zijn dan de kritische dekkingsgraad, wordt het verschil tussen de feitelijke dekkingsgraad en de kritische dekkingsgraad met een direct door te voeren korting op de pensioenaanspraken en -rechten overbrugd. Deze korting volgt uit het herstelplan.

De hoogte van de kritische dekkingsgraad is afhankelijk van de gebruikte parameters, zoals het verwachte rendement, de rentecurve, de ontwikkeling van sterfte- en andere actuariële grondslagen. De parameters voldoen aan de normen van DNB. Uitgangspunt is het strategisch beleggingsbeleid. In onderstaand overzicht is de gevoeligheid weergegeven van de hoogte van de rente op de hoogte van de kritische dekkingsgraad. Ook deze cijfers worden jaarlijks herzien (in geval een herstelplan wordt opgesteld). Voor de rente wordt gebruik gemaakt van de rentetermijnstructuur, zoals die wordt gepubliceerd door DNB en die door pensioenfondsen moet worden gebruikt bij de waardering van de pensioenverplichtingen.

Nr	Crisissituatie	Kritische waarde van de beleidsdekkingsgraad
1	Rentetermijnstructuur ultimo 2021	<96,8%
2	Rentetermijnstructuur ultimo 2021 -/- 1%	<96,2%
3	Rentetermijnstructuur ultimo 2021 +/- 1%	<97,4%

3. Maatregelen die ter beschikking staan

Het fonds kan de volgende maatregelen in overweging nemen om de beleidsdekkingsgraad

te verhogen of om te voorkomen dat de beleidsdekkingsgraad verder wegzakt richting een kritische grens.

a. *Premieverhoging*

Het fonds hanteert een kostendekkende premie volgens de grondslagen die zijn vastgelegd in paragraaf 4.2 van de ABTN. De mogelijkheden van extra premieverhogingen zijn beperkt.

b. *Beperken of niet toekennen van toeslagen*

Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan 123,9% worden de toeslagen beperkt volgens het in paragraaf 1 beschreven beleid. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110% worden geen toeslagen toegekend. Het bestuur kan indien nodig het beleid aanpassen door de ondergrens te verhogen.

c. *Bijstorting werkgever*

De werkgever is bereid in overleg te treden met het fonds over een aanvullende bijdrage indien het fonds feitelijke dekkingsgraad heeft lager dan 104,0%. De werkgever heeft echter geen harde bijstortingsverplichting.

d. *Aanpassing beleggingsbeleid en contingency plan*

In het geval van een (dreigende) crisis (met gevolgen) op de financiële markten, kan het fonds maatregelen treffen om het beleggingsrisico te reduceren. Deze maatregelen en de te volgen procedures zijn vastgelegd in een contingency plan (zie ook paragraaf 8). Het fonds wordt daarbij ondersteund door BlackRock, die onder andere scenario-analyses maakt en stresstesten uitvoert. Beschermingsmaatregelen kunnen onder andere worden getroffen met behulp van derivaten. Met dit instrumentarium is het fonds beter in staat de beleggingsrisico's te beheersen en tijdig te reageren.

Afgezien van crisissituaties kan het fonds het beleggingsrisico beperken, als de financiële positie daartoe aanleiding geeft. Daartoe worden ALM-studies uitgevoerd en vindt continue monitoring van de risico's plaats.

e. *Versoberen van de pensioenregeling (zonder verlaging van de premie)*

Het fonds kan in overleg met de sociale partners de pensioenregeling versoberen zonder verlaging van de premie. Het premieoverschot kan worden gebruikt voor bufferopbouw. De maatregel is sterk afhankelijk van de sociale partners en de mogelijkheid om deze in te zetten dus beperkt.

f. *Korten van pensioenaanspraken en -rechten*

Indien de andere maatregelen onvoldoende effect sorteren moet het fonds de pensioenaanspraken en -rechten verlagen. Dit wordt gezien als een uiterste maatregel. Alle deelnemers worden in beginsel procentueel gelijk gekort. De korting wordt aangekondigd op het moment dat een tijdig herstel onmogelijk lijkt op basis van de daartoe uitgevoerde berekeningen (zie ook paragrafen 1 en 2).

De prioritering van de inzet van de maatregelen volgt min of meer uit bovenstaande beschrijving. Als eerste wordt voor een kostendekkende premie gezorgd. Daarna wordt bij lagere dekkingsgraden de toeslagverlening beperkt. Vervolgens volgt het overleg met de werkgever. Tot slot moet een korting worden toegepast. Aanpassingen van het beleggingsbeleid kunnen los hiervan altijd, of tegelijk met andere maatregelen worden uitgevoerd. Dit is sterk afhankelijk van de hoogte van de beleidsdekkingsgraad, maar ook van de economische omgeving. Het versoberen van de pensioenregeling is sterk afhankelijk van de medewerking van sociale partners.

4. Mate van inzetbaarheid van de maatregelen

In onderstaand overzicht wordt aangegeven wat de mate van inzetbaarheid is voor het bestuur, en welke belanghebbenden invloed hebben op de besluitvorming.

Nr.	Maatregel	Inzetbaarheid	Instemming (i)/overleg (o)/adviesrecht (a)
a	Premieverhoging	Laag	Sociale partners (i) verantwoordingsorgaan (a)
b	Beperking/niet toekennen toeslagen	Hoog	Verantwoordingsorgaan (a)
c	Bijstorting werkgever	Laag	werkgever (o)
d	Aanpassing beleggingsbeleid	Hoog	Verantwoordingsorgaan (a)
e	Versoberen pensioenregeling	Hoog	Sociale partners (i)
f	Korten pensioenaanspraken en -rechten	Hoog	Verantwoordingsorgaan (a)

De maatregelen b, d en f zullen voor advies voorgelegd worden aan het verantwoordingsorgaan. Het bestuur kan echter zelfstandig besluiten en de inzetbaarheid van deze maatregelen is daardoor hoog.

De maatregelen a en e (deels) hebben de instemming nodig van sociale partners. De inzetbaarheid van maatregel a wordt laag geacht, omdat het bestuur niet zelf de premie kan verhogen. Maatregel e wordt hoog inzetbaar geacht, omdat het bestuur ook zelfstandig de regeling kan versoberen.

Maatregel c is volledig afhankelijk van de bereidheid van de werkgever bijstortingen te doen. De werkgever heeft geen harde bijstortingsverplichting. De inzetbaarheid wordt daarom laag geacht.

5. Indicatie financiële effect van de maatregelen

In onderstaande tabel wordt weergegeven wat de effectiviteit van de maatregel op de hoogte van de beleidsdekkingsgraad is.

Nr.	Maatregel	effectiviteit op de beleidsdekkingsgraad
a	Premieverhoging	Laag
b	Beperking/niet toekennen toeslagen	Laag
c	Bijstorting werkgever	Hoog
d	Aanpassing beleggingsbeleid	Laag
e	Versoberen pensioenregeling	Laag
f	Korten pensioenaanspraken en -rechten	Hoog

De maatregelen a, b (tenzij de inflatie hoog is), d en e hebben een gering effect op de beleidsdekkingsgraad. De maatregelen remmen hooguit een daling van de beleidsdekkingsgraad af of scheppen een beperkte ruimte voor bufferopbouw. Zo is een verhoging van de premie weinig effectief, mede door de bestaande verhouding actieven/niet actieven binnen het fonds. De maatregelen kunnen echter afdoende zijn als het fonds nog in staat is op eigen kracht te herstellen.

Als het fonds niet meer in staat is om binnen de in paragrafen 1 en 2 genoemde termijn te herstellen, kan alleen een beroep op de werkgever of het korten van de aanspraken soelaas bieden. Afhankelijk van de omvang van de bijstorting, kan de beleidsdekkingsgraad positief worden beïnvloed. Daarbij dient echter opgemerkt te worden dat de mate van inzetbaarheid van deze maatregel laag wordt geacht (zie paragraaf 4). Ook de kortingsmaatregel is bijzonder effectief, omdat de hoogte van de korting kan worden vastgesteld op het gewenste niveau.

6. Evenwichtige belangenafweging

De evenwichtige belangenafweging staat bij de besluitvorming van het bestuur altijd voorop. Bij het uitwerken van een plan worden de belangen van alle betrokkenen uitdrukkelijk in ogenschouw genomen.

Het behoud van pensioenaanspraken en -rechten heeft de hoogste prioriteit. Daarom wordt een kostendekkende premie gevraagd voor de nieuwe opbouw van pensioenaanspraken, om te voorkomen dat door een te lage premie de al opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten aangetast worden.

Het bestuur zal bij een onvoldoende financiële situatie overleg voeren met de werkgever om kortingen te voorkomen. De werkgever heeft echter aangegeven de bijdrage aan de pensioenregeling te willen maximaliseren in verband met de eigen bedrijfsvoering.

Bij een beperking van de toeslagverlening of het toepassen van een korting zullen alle pensioenaanspraken en -rechten van de deelnemers evenwichtig worden behandeld. Een afwijking van deze regel zal met goede argumenten onderbouwd moeten worden.

In 2012 is de basis voor de toeslagverlening voor actieve deelnemers gewijzigd van loonindex naar prijsindex, zodat alle pensioenaanspraken en -rechten met de prijsindex worden verhoogd, als er toeslagen worden verleend. Deze maatregel heeft de gelijke behandeling van alle belanghebbenden bevorderd.

7. Communicatie met belanghebbenden

De communicatie met belanghebbenden betreft zowel de communicatie over het bestaan van het crisisplan als de communicatie in geval van een crisissituatie.

a. Communicatie over het crisisplan

Na vaststelling door het bestuur en advies van het verantwoordingsorgaan zal (de update van) het crisisplan worden gecommuniceerd:

- Het crisisplan zal worden gepubliceerd op de website van het fonds.
- In het jaarbericht zullen actieve deelnemers en pensioengerechtigden worden geattendeerd op het crisisplan en worden verwezen naar de website van het fonds.
- Het verantwoordingsorgaan, de sociale pensioencommissie, de COR en de werkgever zullen een exemplaar van het crisisplan toegestuurd krijgen.

- b. *Communicatie in geval van een beperking of niet toekennen van de toeslagverlening*
Bij een beperking van de toeslagverlening worden de belanghebbenden als volgt geïnformeerd:
- Het bestuursbesluit over de (beperking van) de toeslagverlening wordt na advies van het verantwoordingsorgaan binnen een maand gepubliceerd op de website van het fonds.
  - Pensioengerechtigden worden geïnformeerd over de toeslagverlening via de pensioenopgave die jaarlijks in de maand januari wordt verzonden.
  - Actieve en gewezen deelnemers worden geïnformeerd over de toeslagverlening via de pensioenopgave (UPO), die jaarlijks wordt verzonden.
- c. *Communicatie in geval van een korting op de pensioenaanspraken en -rechten*
In het geval dat het fonds niet meer binnen de wettelijke termijn kan herstellen van een vermogenstekort en na advies van het verantwoordingsorgaan een korting toepast op de pensioenen worden de belanghebbenden als volgt geïnformeerd:
- Deelnemers worden binnen een maand na de aankondiging van een voorgenomen korting per brief geïnformeerd.
  - Deelnemers worden binnen een maand na de aankondiging van een definitieve korting per brief geïnformeerd. Pensioengerechtigden moeten ten minste drie maanden voordat een korting wordt doorgevoerd hierover worden geïnformeerd. Voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers en andere aanspraakgerechtigden is die termijn één maand.
  - Het bestuursbesluit over de (voorgenomen) korting wordt binnen een maand gepubliceerd op de website van het fonds.
  - Gelijk met de informatie aan de deelnemers worden de werkgever, het verantwoordingsorgaan en de COR per brief op de hoogte gesteld van de (voorgenomen) korting.

Naast de genoemde informatieverstrekking kunnen belanghebbenden de website van het fonds raadplegen, waarop iedere maand de actuele beleidsdekkingsgraad wordt gepubliceerd, met een toelichting op de implicaties, en de uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets. Verder worden actieve deelnemers en pensioengerechtigden geïnformeerd via het jaarbericht (nieuwsbrief). Bovendien informeert het fonds deelnemers proactief over de financiële situatie bij het fonds als daartoe aanleiding is.

8. Besluitvormingsproces

In veel van de in dit crisisplan beschreven situaties is geen sprake van een acute crisis en kan het reguliere besluitvormingsproces worden doorlopen, dat in dit plan niet verder wordt uitgewerkt.

Is de crisissituatie wel acuut, bijvoorbeeld als gevolg van ernstig verstoorde financiële markten, dan kan het bestuur versneld tot actie overgaan (zie ook paragraaf 3 contingency plan):

- Ieder bestuurslid, medewerker van het pensioenbureau of BlackRock kan een crisissituatie signaleren.
- Het bestuur besluit welke maatregelen worden genomen.

- De gevolgen van de maatregelen worden in kaart gebracht.
- Het pensioenbureau voert het besluit uit in samenwerking met BlackRock en informeert de belanghebbenden.
- De maatregel wordt na uitvoering geëvalueerd door het bestuur.

9. Beoordeling actualiteit financieel crisisplan

Het crisisplan zal jaarlijks worden geactualiseerd. Dit zal gebeuren bij de (in beginsel) eveneens jaarlijkse update van de ABTN.

Bijlage 2 - Verklaring inzake beleggingsbeginselen - investment beliefs

Introductie

Deze ‘Verklaring inzake beleggingsbeginselen’ (hierna: Verklaring) beschrijft op beknopte wijze de uitgangspunten van het beleggingsbeleid van Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland (hierna: het fonds). De uitgangspunten worden door het bestuur vastgesteld.

Conform geldende wet- en regelgeving gaat de Verklaring in op:

1. De doelstelling van het beleggingsbeleid.
2. De beleggingsbeginselen (investment beliefs).
3. Het beleggen volgens de prudent-person regel.
4. Het beleggingsproces, de organisatie en risicobeheerprocedures.

De Verklaring is als bijlage bij de actuariële en bedrijfstechnische nota van het fonds opgenomen en wordt om de drie jaar herzien. Daarnaast wordt de Verklaring onverwijld herzien als er tussentijds een belangrijke wijziging in het beleggingsbeleid optreedt.

Op verzoek van een belanghebbende bij het fonds wordt de Verklaring verstrekt.

1. Doelstelling van het beleggingsbeleid en risicohouding

Het fonds voert de pensioenregeling uit voor (ex) medewerkers van Wolters Kluwer. Het fonds is als pensioenfonds onder andere verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid.

Het fonds belegt volgens de prudent-person regel. Daarbij moeten de beleggingen voldoen aan kwalitatieve beginselen van veiligheid, kwaliteit en spreiding van risico's (zie paragraaf 3).

In lijn hiermee is de doelstelling van het beleggingsbeleid:

Het op lange termijn realiseren van een zo hoog mogelijk rendement uitgaande van de strategische asset allocatie bij een acceptabel risico en kostenniveau, rekening houdend met de verplichtingenstructuur en de risicohouding van het fonds.

Om de doelstelling te waarborgen wordt bij het bepalen van het strategisch beleggingsbeleid rekening gehouden met het bepaalde bij en krachtens de Pensioenwet, de verplichtingenstructuur en de financiering van het fonds zoals vastgesteld in de uitvoeringsovereenkomst met Wolters Kluwer.

Kwalitatieve risicohouding

Het bestuur van het fonds is risicobewust. Het fonds streeft ernaar om de nominale pensioenaanspraken en -rechten waardevast na te komen. Inflatie holt de waarde van de nominale uitkeringen uit en gezien het lange termijn karakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van het pensioen via toeslagverlening behouden blijft. Beleggingsrisico is acceptabel en vrijwel altijd noodzakelijk in het streven naar koopkrachtbehoud, zelfs indien dit betekent dat de nominale pensioenaanspraken en -rechten niet geheel na kunnen worden gekomen.

De risicobereidheid van het bestuur en de andere bij het fonds betrokken stakeholders is onder andere gebaseerd op de volgende overwegingen:

- Periodiek wordt met de belanghebbenden overlegd over de risicobereidheid van deelnemers, verantwoordingsorgaan, raad van toezicht, werkgever en COR.

- Het opgebouwde pensioen vormt na pensionering een belangrijke bron van inkomen voor deelnemers van het fonds als aanvulling op de AOW.
- Het fonds streeft naar een waardevast pensioen.
- Een afgewogen balans tussen te nemen risico's en het naar verwachting te realiseren beleggingsrendement is noodzakelijk om op langere termijn invulling te kunnen geven aan de ambitie van een waardevast pensioen. Voor het nastreven van de pensioenambitie dient het bestuur bereid te zijn om beleggingsrisico te nemen en een beleggingsrendement na te streven dat hoger is dan de risicovrije marktrente.
- Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%, bijvoorbeeld veroorzaakt door slechte economische omstandigheden, acht het bestuur het uitlegbaar (ook omdat dit zo wettelijk bepaald is) dat toeslagverlening niet plaatsvindt. Kortingen op de pensioenaanspraken en -uitkeringen dienen zoveel mogelijk voorkomen te worden.
- Het bestuur houdt op evenwichtige wijze rekening met de belangen van alle deelnemers en andere stakeholders. In 2020 heeft het bestuur de risicobereidheid geëvalueerd, aangepast en opnieuw vastgesteld, na deze te hebben getoetst bij de sociale partners (sociale pensioencommissie en COR)) en het verantwoordingsorgaan.

Kwantitatieve risicobereidheid

De risicobereidheid wordt geconcretiseerd in een risicobereidheid door de vaststelling van risicogrenzen (onder andere voor de korte termijn de vereiste dekkingsgraad en voor de lange termijn het pensioenresultaat).

Het bestuur heeft zich bij de evaluatie in 2020 gerealiseerd dat het fonds zich door de coronacrisis in bijzondere en moeilijke omstandigheden bevond en dat dit het vaststellen van de risicobereidheid beïnvloedt. Daarom worden de beoordelingsmaatstaven weergegeven in kleuren:

- Een groene zone waar het fonds idealiter wil zijn.
- Een gele zone (niet heel goed, maar geen actie vereist).
- Een oranje zone (indien mogelijk actie).
- Een rode zone (daar wil het fonds niet terecht komen).

De uitkomsten van de evaluatie zijn vertaald naar criteria, die gebruikt zijn in de ALM-studie 2020. De volgende criteria geven de risicobereidheid van het fonds weer. Deze criteria worden gemeten na 10 jaar. Met een slecht scenario wordt het 5e percentiel bedoeld. De volgorde is bewust gekozen: het bestuur vindt criterium 1 bijvoorbeeld belangrijker dan criterium 2.

Dit leidt tot het volgende kader:

Beoordelingscriteria en grenzen (10-jaarshorizon)				
Criterium	Groen	Geel	Oranje	Rood
1. Kans op korten	< 2,5%	tussen 2,5% en 5%	tussen 5% en 10%	> 10%
2. Mediaan pensioenresultaat	> 95%	tussen 90% en 95%	tussen 80% en 90%	< 80%
3. Cumulatieve korting in een slecht scenario	< 5%	tussen 5% en 10%	tussen 10% en 15%	> 15%
4. Pensioenresultaat in een slecht scenario	> 91%	tussen 85% en 90%	tussen 75% en 85%	< 75%
5. Gemiddelde pensioenopbouw	> 1,8%	tussen 1,6% en 1,8%	tussen 1,4% en 1,6%	< 1,4%

Op basis van de evaluatie van de risicohouding en de ALM-studie 2020 zijn de volgende risicogrenzen vastgesteld voor de korte en de lange termijn:

- Korte termijn risicogrenzen: de vereiste dekkingsgraad van het fonds mag niet lager zijn dan 114% en niet hoger dan 120%. Tot en met 2020 lagen deze grenzen op 113%-118%.

Omdat het risicoprofiel van de beleggingen van het fonds naar aanleiding van de ALM-studie 2020 is verhoogd, zijn deze grenzen aangepast.

- In 2021 heeft het bestuur in een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets de volgende risicogrenzen voor de lange termijn nader vastgesteld met betrekking tot het pensioenresultaat. Deze zijn ongewijzigd ten opzichte van de aanvangshaalbaarheidstoets in 2015:

Ondergrens 1: Vanuit de vereiste dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 93%.

Ondergrens 2: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 87%.

Ondergrens 3: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een ‘slechtweersscenario’ (lees: 5e percentiel) 35% te bedragen.

- In juli 2022 heeft het bestuur opnieuw een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd in verband met een wijziging van het premiebeleid (zie paragraaf 4.2). Dit heeft niet geleid tot een aanpassing van de risicogrenzen.

Bij een overschrijding van de risicogrenzen zal er geen automatische aanpassing van beleid plaatsvinden. Risicogrenzen maken het mogelijk om op een vooraf vastgelegde en objectieve manier te beoordelen of het risico hoger of lager is dan vooraf is toegestaan. Echter, bij overschrijding van risicogrenzen zal het bestuur, niet dan na discussie met de sociale partners en met het verantwoordingsorgaan en rekening houdend met de situatie en inzichten op dat moment, besluiten of en wanneer actie noodzakelijk is.

De risicobereidheid van het bestuur kan in theorie in de loop van de tijd worden beïnvloed, bijvoorbeeld door extreme economische verwachtingen met weerslag op de actuele financiële positie van het fonds. Periodiek wordt beoordeeld of de ambitie van het fonds nog haalbaar is in een jaarlijks uit te voeren haalbaarheidstoets. Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling beoordeeld, maar ook scenario's die gunstiger of minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling. De ambitie dient in de meeste scenario's te kunnen worden behaald. Indien dit niet het geval is, moet indien noodzakelijk de ambitie worden bijgesteld. Als de financiële situatie van het fonds verbetert, wordt bij voorkeur minder risico genomen, omdat de ambitie dan in evenveel of meer gevallen haalbaar is met minder risico.

2. Beleggingsbeginselen (investment beliefs)

Inleiding

Met de vastlegging van investment beliefs formuleert het fonds een kader hoe om te gaan met financiële markten en producten. De financiële markt bestaat uit verschillende partijen, zoals banken, verzekeraars, maar ook day traders, bedrijven, particulieren, centrale banken, overheden en pensioenfondsen. Al deze partijen hebben een eigen reden en achtergrond om in de financiële markt te participeren en dus ook een eigen doelstelling. Voor de ene partij is het winstmaximalisatie, terwijl een andere partij zich op de financiële markt begeeft om zijn risico te verminderen, een derde partij kan weer een andere doelstelling hebben. Afhankelijk van deze doelstelling beleggen deze partijen in bepaalde assets en strategieën.

2.1 Asset allocatie is de belangrijkste keuze in relatie tot het uiteindelijke rendement

Binnen de randvoorwaarden, zoals maximaal te lopen risico, verwacht rendement en profiel van de verplichtingen en rekening houdend met de risicobereidheid van de deelnemers en andere stakeholders, is de strategische asset allocatie de belangrijkste component in de realisatie van het rendement. De beslissing om wel of niet in aandelen te beleggen, heeft op lange termijn veel meer impact dan de beslissing om in het ene of het andere aandeel te beleggen.

Daarom:

- hanteert het fonds een top-down benadering bij de samenstelling van de portefeuille. Dat betekent dat na de bepaling van de strategische doelen van het beleggingsbeleid, eerst wordt geanalyseerd wat de optimale asset mix is en het risicobeleid op balansniveau (rente-, valuta- en inflatierisico). Vervolgens wordt gekeken naar regio-allocatie, submarkten, kwaliteit van obligatiemarkten en overige componenten;
- besteedt het fonds relatief veel tijd en energie aan de bepaling van de strategische asset mix. Door een uitgebreide ALM- en risicobudgetstudie krijgt het fonds een goed inzicht in de toegevoegde waarde van diverse beleggingscategorieën;
- formuleert het fonds richtlijnen omtrent de maximale afwijking van de strategische assetmix.

2.2 Bepaalde beleggingsrisico's worden op lange termijn beloond, maar niet allemaal

a. De reden om in zakelijke waarden (aandelen en vastgoed) te beleggen is een hoger verwacht rendement op lange termijn. Er bestaat een risicopremie voor deze investeringen met een hoger risico.

b. Verder kennen illiquide beleggingen zoals private equity en direct vastgoed, een extra verwacht (netto) rendement ten opzichte van de beursgenoteerde aandelen en vastgoedfondsen. Dit is een illiquiditeits-risicopremie. Echter, er bestaat ook een grens aan het percentage dat in illiquide categorieën kan worden belegd. Bij veranderende omstandigheden, moet de portefeuille aangepast kunnen worden aan de behoefte van dat moment.

c. Op de lange termijn zullen valutakoersen tenderen naar een evenwicht (koopkrachtpariteit). Daarom worden met valutaposities op de lange termijn geen rendementen behaald: er bestaat geen valuta-risicopremie.

d. Op lange termijn vertoont de rente een tendens naar *mean reversion*, al hoeft dit niet exact naar het historisch gemiddelde te zijn.

Daarom:

- wordt een deel van het vermogen geïnvesteerd in beleggingscategorieën met een hoger risico;
- worden risico's waar geen additioneel rendement tegenover staat, zoveel mogelijk beperkt;
- dient er zowel fundamenteel als kwantitatief een sterke onderbouwing te zijn om tot een investering over te gaan;
- wordt een percentage van 10% in illiquide beleggingen als maximum gehanteerd;
- wordt alleen belegd in illiquide beleggingen die onafhankelijk gewaardeerd kunnen worden;
- worden de belangrijkste valutaposities afgedekt (USD, GBP en JPY);
- hanteert het pensioenfonds een rentestafel bij het rente-afdekkingsbeleid.

2.3 Het fonds belegt alleen in categorieën en strategieën die het fonds begrijpt

Alle investeringen in vermogenscategorieën hebben een duidelijk doel. Dat kan zijn het behalen van (netto) rendement, het afdekken van risico's of het spreiden van risico's. De doelstelling is om een optimaal (netto) rendement te realiseren binnen een vastgesteld risicokader. Daarvoor is het van belang niet geconfronteerd te worden met risico's die bij aanvang

niet onderkend zijn. Een belegging moet transparant zijn om de mogelijke risico's van de investering in te kunnen schatten, anders heeft de samenstelling van de portefeuille mogelijk een ander (netto) rendement/risico profiel dan gedacht.

Daarom:

- beoordeelt het fonds iedere belegging in de context van de andere investeringen, als onderdeel van een uitgebalanceerde en gespreide portefeuille;
- doet het fonds uitgebreid onderzoek naar nieuwe investeringen, net zo lang tot alle relevante elementen worden begrepen;
- maakt het fonds gebruik van externe adviseurs als ondersteuning bij de selectie en evaluatie van beleggingscategorieën en beheerders.

2.4 Diversificatie is essentieel, maar er zit wel een grens aan

Diversificatie zorgt voor spreiding van het risico. Dit effect treedt op wanneer beleggingen niet gelijktijdig stijgen en dalen. Door dit effect is het mogelijk een deel van de portefeuille met meer risico te beleggen, zonder dat het totale risico recht evenredig toeneemt. Echter, een belegging moet een significante bijdrage leveren aan het (netto) rendement/risicoprofiel van de totale portefeuille wil het een investering waard zijn. Dit geldt ook voor mandaten bij afzonderlijke vermogensbeheerders vanwege de relatief toenemende kosten bij een kleiner mandaat.

Daarom:

- wordt het vermogen geïnvesteerd in meerdere beleggingscategorieën;
- is er uitgebreid onderzoek naar de toegevoegde waarde, alvorens een investering wordt gedaan;
- bedraagt een minimaal strategisch gewicht op assetniveau 2,5% en wordt dit minimumgewicht in principe tevens voor een mandaat bij één vermogensbeheerder gehanteerd.

2.5 Consistent outperformance genereren is extreem moeilijk

Zowel academische research als eigen ervaringen leren dat zelfs de meest professionele beleggers moeite hebben om de benchmark op lange termijn te verslaan. Een voorbeeld hiervan is dat in liquide markten ruim driekwart van de beheerders een lager rendement behaalt dan de index. Redenen hiervoor zijn: hogere transactiekosten en management fee's van actief beheer en dat sommige markten zeer efficiënt zijn waardoor informatie snel in de koers is verwerkt.

Daarom:

- wordt bij efficiënte en inefficiënte markten in de basis een passief beleid gevoerd, tenzij een passief beleid niet goed mogelijk is of er sterke argumenten zijn voor actief beheer;
- voert het fonds geen actief valutabeleid;
- is het fonds zeer terughoudend met actieve afwijkingen van het strategisch beleid en worden zowel grote investeringen als desinvesteringen bewust gespreid in de tijd uitgevoerd.

2.6 Een beleggingsstrategie moet zich bewezen hebben, om daar geld in te investeren

Een pensioenfonds gaat langdurige verplichtingen aan. Om aan deze verplichtingen tegemoet te komen wil het fonds prudent omgaan met de haar toegewezen middelen. Dit houdt onder meer in, dat geïnvesteerd wordt in assets en strategieën die bewezen hebben toegevoegde waarde te kunnen leveren bij de realisatie van de doelstellingen.

Daarom:

- belegt het fonds in assets die zich over een horizon van minimaal twee jaren bewezen hebben;
- zal het fonds niet voorop lopen in nieuwe ontwikkelingen;

- wordt voortdurend onderzoek gedaan naar markt- en productontwikkelingen om tijdig structurele vernieuwingen te onderkennen.

2.7 Maatschappelijk verantwoord beleggen is een belangrijk element van het beleggingsbeleid

Het pensioenfonds wil een bijdrage leveren aan een betere maatschappij. Dit betreft ten minste drie gebieden: het beleid en de prestaties van bedrijven op sociaal- en milieuvlak en op het gebied van (goed) bestuur, ook wel aangeduid als ESG-factoren (environmental, social and governance).

Het pensioenfonds heeft de visie dat bedrijven die zich op deze gebieden inzetten op lange termijn een beter rendement zullen laten zien dan bedrijven die hier niet bewust mee omgaan. Op korte termijn is deze relatie niet altijd aanwezig of duidelijk waarneembaar.

Daarom:

- heeft het pensioenfonds een beleid geformuleerd om maatschappelijk verantwoord te beleggen;
- wil het pensioenfonds meer doen dan het wettelijk minimum, maar moet de implementatie wel praktisch haalbaar zijn;
- maakt het pensioenfonds een afweging tussen de lange termijn mogelijkheden op dit gebied en de korte termijn risico's;
- gaat het pensioenfonds uit van het principe dat zolang het verwachte meerrendement niet is vastgesteld, het maatschappelijk verantwoord beleggen niet mag leiden tot significant hogere kosten;
- stimuleert het pensioenfonds de vermogensbeheerders tot verdere ontwikkelingen op dit gebied;
- treden vermogensbeheerders van het fonds actief op in aandeelhoudersvergaderingen volgens de richtlijnen van goed corporate governance en voeren zij een engagement beleid;
- integreert het pensioenfonds ESG-risico's in het strategisch risico-universum van het fonds, zowel wat betreft financiële aspecten als wat betreft het reputatierisico voor het fonds;
- worden beleggingen in producenten van controversiële wapens en bedrijven die handelen in strijd met de UN Global Compact uitgesloten; en
- legt het pensioenfonds verantwoording af over de afweging en de keuzes op dit gebied.

2.8 Een zorgvuldige afweging van kosten, risico en verwacht rendement leidt uiteindelijk tot betere netto resultaten

Het netto rendement van een belegging dient te worden afgezet tegen het risico (belief 2) en de kosten. Het fonds maakt gebruik van verschillende dienstverleners, zoals vermogensbeheerders, die helpen bij het behalen van de uiteindelijke doelstellingen. Echter, dit brengt ook kosten met zich mee. Deze kosten verminderen het netto rendement en daarmee het uiteindelijke pensioeninkomen. Het zorgvuldig beoordelen van deze kosten is dan ook noodzakelijk.

Daarom:

- streeft het fonds ernaar om alle kosten transparant en inzichtelijk te maken;
- dienen alle kosten, door zowel het fonds als de dienstverleners, verantwoord te worden;
- beoordeelt het fonds doorlopend de marktconformiteit van deze kosten.

3. Beleggen volgens de prudent-person regel

In artikel 135 van de Pensioenwet en de artikelen 13 en 13a van het Besluit FTK Pensioenfondsen zijn de eisen geformuleerd voor de beleggingen en het beleggingsbeleid van pensioenfondsen. Het fonds voldoet aan deze eisen. Dit wordt in de volgende sub-paragrafen onderbouwd.

3.1 Beleggingsbeleid in belang van aanspraak- en pensioengerechtigden

Het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan voldoen aan de prudent-person regel en zijn in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden. Het beleggingsbeleid is opgezet op basis van minimaal eens in de drie jaar uitgevoerde ALM-studies (de meest recente studie is van 2020), waarbij een strategische asset allocatie is gekozen waarbij de verhouding tussen de kans op onderdekking, de mate van toeslagverlening en de premiehoogte als evenwichtig is beoordeeld.

3.2 Veiligheid, kwaliteit, liquiditeit en rendement van de portefeuille als geheel

De veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel zijn zo veel mogelijk gewaarborgd. Voor de vaststelling van de samenstelling van de portefeuille is externe expertise ingehuurd en is een ALM-studie uitgevoerd. Voorts zijn er beperkingen aan de door de vermogensbeheerders te nemen risico's gesteld, welke periodiek door de beleggingscommissie worden getoetst. Omdat overwegend in gereguleerde markten wordt belegd, en ruim 95% van het belegde vermogen onder normale marktomstandigheden binnen één maand zonder veel prijsimpact verkocht kan worden, is de liquiditeit gewaarborgd.

3.3 Belegging van waarden ter dekking van de technische voorzieningen

De waarden die ter dekking van de technische voorzieningen worden aangehouden, worden belegd op een wijze die strookt met de aard en de duur van de verwachte toekomstige pensioenuitkeringen. Op basis van de ALM-studies kan worden vastgesteld dat het daarbij niet noodzakelijk is om alle opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenuitkeringen precies te matchen met vergelijkbare beleggingen.

3.4 Beleggingen hoofdzakelijk op gereguleerde markten

De beleggingen vinden hoofdzakelijk plaats op gereguleerde markten. Minder dan 6% (eind juni 2022) van het belegd vermogen is belegd in niet-beursgenoteerd vastgoed en private equity, die op niet-gereguleerde markten worden verhandeld.

3.5 Derivatenbeleid

In paragraaf 6.2.3.4 van de ABTN wordt beschreven dat derivaten alleen worden gebruikt voor het afdekken van risico's of, indien dit efficiënt is, ter vervanging van een directe belegging, zonder additionele exposure van risico. Dit beleid draagt dus bij aan de vermindering van het risicoprofiel of vergemakkelijkt een doeltreffend portefeuillebeheer.

3.6 Diversificatie

De beleggingen worden op een brede wijze gespreid over beleggingscategorieën, regio's en sectoren. Daarmee wordt voldaan aan de diversificatie-eis van het Besluit FTK.

Het fonds belegt overeenkomstig de statuten niet in aandelen van Wolters Kluwer N.V., uitgezonderd (mogelijk) een zeer gering belang in een aandelenindexmandaat. Daarnaast kan de externe vermogensbeheerder obligaties Wolters Kluwer in het mandaat bedrijfsobligaties opnemen. Omdat dit een zeer gespreide portefeuille is, zal de positie altijd relatief klein zijn. De beleggingen in de bijdragende onderneming bedragen daarmee (ruim) minder dan 5% van de beleggingsportefeuille.

3.7 Marktwaardering

De waardering van de beleggingen vindt waar mogelijk plaats op marktwaarde. Voor wat betreft de minder liquide beleggingen in private equity en niet-beursgenoteerd vastgoed wordt een afgeleide waardering aangehouden. Deze afgeleide waarderingsmethodieken zijn marktconform en worden hieronder nader beschreven.

3.7.1 Waardering vastgoed

De beleggingen van het fonds in niet beursgenoteerd vastgoed vinden plaats door middel van de participatie in fund of funds. De waardering vindt plaats op basis van actuele waarde. De waardering van de onderliggende fondsen wordt uitgevoerd door de manager van het fund of funds met waarderingsmethoden, die gebaseerd zijn op de marktomstandigheden op balansdatum. Daarbij worden zoveel als mogelijk transactieprijsen gebruikt van vergelijkbare investeringen. Indien deze niet beschikbaar zijn wordt gebruik gemaakt van de opgave van de net asset value van het onderliggende fonds, voor zover deze voldoen aan IFRS accounting. De waardering kan evenwel significant afwijken van de waarde op een reguliere markt als deze zou bestaan. Bedacht dient te worden dat het in de regel beleggingen betreft voor de lange termijn, die niet op korte termijn geliquideerd hoeven worden. Het fonds neemt de waarderings van het fund of funds over, tenzij er aanwijzingen (marktomstandigheden) zijn dat een aanpassing noodzakelijk is. Ieder fund of funds stelt een jaarrekening op, die wordt gecontroleerd door een accountant (Tier 1).

3.7.2 Waardering private equity

De beleggingen van het fonds in private equity vinden plaats door middel van de participatie in fund of funds. De waardering van de eindbeleggingen wordt uitgevoerd door de fondsen (partnerships) waarin het fund of funds deelneemt. De manager van het fund of fund (general partner) beoordeelt de waardering van de onderliggende fondsen en past die zo nodig aan in de eigen waardering. De waardering vindt plaats op basis van actuele waarde. Daarbij worden zoveel als mogelijk marktprijzen gebruikt van vergelijkbare investeringen in al dan niet reguliere markten. De waardering kan evenwel significant afwijken van de waarde op een reguliere markt als deze zou bestaan.

Bedacht dient te worden dat het in de regel beleggingen betreft voor de lange termijn, die niet op korte termijn geliquideerd hoeven worden. Het fonds neemt de waarderings van het fund of funds over, tenzij er aanwijzingen (marktomstandigheden) zijn dat een aanpassing noodzakelijk is. Ieder fund of funds stelt een jaarrekening op, die wordt gecontroleerd door een accountant (Tier 1).

4. Beleggingsbeleid, risicoprofiel en maatschappelijk verantwoord beleggen

4.1 Strategische allocatie

In het kader van een integrale benadering van de beleggingen en de (looptijd van de) verplichtingen wordt de invulling van het beleggingsbeleid gebaseerd op Asset Liability Management (ALM). De ALM-studie is maatgevend voor de verdeling over de beleggingscategorieën,

waarbij wordt gestreefd naar een optimale beleggingsportefeuille in combinatie met een consistent premie- en toeslagenbeleid. De ALM-studie wordt minstens iedere drie jaar uitgevoerd.

Het fonds voert geen of slechts een beperkt actief tactisch beleid, maar hanteert bandbreedtes ten opzichte van de strategische beleggingsmix waarbinnen de beleggingen kunnen bewegen. Het bestuur kan besluiten om de strategische allocatie aan te passen, waarbij met name in onzekere financiële markten wordt beoogd het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille niet te vergroten en indien gewenst zelfs te verlagen.

4.2 Toegepaste wegingsmethoden voor beleggingsrisico's

De beleggingen, het beheer van de beleggingen en de beheersing van de aan beleggingen verbonden risico's geschieden met inachtneming van het vastgestelde ALM-beleid en het jaarlijkse beleggingsplan. Voor de generieke sturing van de risico's is de weging naar de beleggingscategorieën in de beleggingsportefeuille van groot belang. Specifieke sturing op marktrisico's vindt plaats met behulp van onder andere standaarddeviatie en tracking error. Voor kredietrisico's wordt gewerkt met credit ratings.

4.3 Risicoprofiel

Het risicoprofiel van het fonds wordt bepaald door de risicohouding (paragraaf 1) en is uitgewerkt in de strategische assetmix en de mate waarin risico's worden afgedekt. De mate waarin risico wordt genomen wordt onder andere begrensd door de bandbreedte van het VEV.

De strategische assetmix (met daarachter de vastgestelde bandbreedte) bestaat uit:

Vastrentende waarden

• Staatsobligaties/LDI	37,0%	32,0% - 42,0%
• Credits	23,0%	21,0% - 25,0%
Totaal vastrentende waarden	60,0%	55,0% - 65,0%

Zakelijke waarden

• Aandelen (incl. private equity)	32,0%	27,0% - 37,0%
• Beursgenoteerde vastgoedfondsen	4,0%	3,0% - 5,0%
• Niet beursgenoteerde vastgoedfondsen	4,0%	3,5% - 4,5%
Totaal zakelijke waarden	40,0%	35,0% - 45,0%

Het valutarisico wordt grotendeels afgedekt en de mate van nominale renteafdekking is dynamisch en mede gebaseerd op de volgende beleidsstaffel, die is gerelateerd aan de 20-jaars (zero coupon) swaprente:

20-jaars rente	Renteafdekking (marktwaarde)
1,0%	45%
1,5%	55%
2,0%	65%
2,5%	75%
3,0%	85%
3,5%	95%
4,0%	100%

De staffel is in de ALM-studie 2020 ‘eenzijdig’ gemaakt, dat wil zeggen dat bij rentedalingen vanaf een bepaald niveau de renteafdekking niet meer zal worden verlaagd. De renteafdekking zal niet lager worden vastgesteld dan 45%. Bij een stijging van de swaprente is er voldoende opwaarts potentieel voor de dekkingsgraad bij 45% renteafdekking.

De vereiste dekkingsgraad van het fonds mag niet lager zijn dan 114% en niet hoger dan 120%. Met deze begrenzing wordt het risicoprofiel van het fonds beheerst.

4.4 Maatschappelijk verantwoord beleggen

In de IORP II-richtlijn is opgenomen dat het fonds de wijze aangeeft waarop in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen.

Het fonds is zich bewust van zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dit komt tot uitdrukking in de investment beliefs (zie paragraaf 2.7). Het belang dat wordt gehecht aan een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid, ofwel Environmental, Social, Governance (ESG-)beleid, is in lijn met de uitkomsten van deelnemersonderzoeken.

Het fonds heeft de visie dat bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen op lange termijn een beter nettorendement zullen laten zien. Op korte termijn is deze relatie niet altijd zichtbaar. Daarom gaat het fonds uit van het principe dat zolang het verwachte meerrendement niet onbetwist is, het maatschappelijk verantwoord beleggen niet mag leiden tot significant hogere kosten. Het fonds maakt daarbij een afweging tussen de lange termijn mogelijkheden op dit gebied en de korte termijn risico's.

In 2019 heeft het fonds het IMVB-convenant (Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen) ondertekend, waarin Nederlandse pensioenfondsen samenwerken met de overheid, vakbonden en niet-gouvernementele organisaties om het maatschappelijk verantwoord ondernemen te bevorderen. Het convenant gaat uit van de ‘OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen’ en de ‘UN Guiding Principles on Business and Human Rights’ (UNGP's). Dit convenant heeft een looptijd van vier jaar (2019-2022).

Het fonds heeft daarnaast analyses uitgevoerd in verband met de risico's van klimaatverandering op de beleggingsportefeuille, waarbij als onderdeel van de ERB onder andere de door DNB gehanteerde klimaatscenario's zijn doorgerekend. Het fonds is zich bewust dat

klimateverandering een negatieve impact kan hebben op de dekkingsgraad en zal blijven onderzoeken of en hoe portefeuille-aanpassingen kunnen worden doorgevoerd om hier op in te spelen. Bij de aandelen (developed markets) en de credits is de CO₂-exposure de afgelopen jaren gereduceerd.

In de mandaten van het fonds krijgt het ESG-beleid steeds meer aandacht. Het ESG-beleid omvat ongeveer 75% van de beleggingsportefeuille. Het LDI-mandaat (voornamelijk Europese staatsobligaties), het MBS Fund (hypotheekobligaties) en private equity ('oude' uitlopende mandaten) passen geen ESG-criteria toe. De invulling van ESG per mandaat, voor zover van toepassing, is als volgt:

Vastrentend

- Credit mandaat: uitsluitingsbeleid.

Bij de credits worden op basis van MSCI-data uitsluitingen toegepast van producenten van tabak, controversiële wapens en kolen en meer algemeen van bedrijven die in strijd handelen met de UN Global Compact Principles.

Aandelen

- Developed markets: ESG-optimalisatie en uitsluitingsbeleid.

De aandelenportefeuille volgt de MSCI ESG Focus index, die op basis van MSCI-data de ESG score maximaliseert, maar waarbij de tracking error ten opzichte van de 'parent' MSCI-index maximaal 0,5% mag zijn. Producenten van tabak en controversiële wapens en meer algemeen van bedrijven die in strijd handelen met de UN Global Compact Principles worden uitgesloten. Door deze aanpak wordt nog in ongeveer een derde van de bedrijven belegd die deel uitmaken van de parent MSCI-index.

- Emerging markets: uitsluitingsbeleid.

Bij de aandelen emerging markets worden uitsluitingen toegepast van producenten van controversiële wapens en van bedrijven die handelen in strijd met de UN Global Compact Principles.

Vastgoed

- Beursgenoteerd en niet-beursgenoteerd vastgoed: ESG-integratie.

De beheerders van het vastgoed houden bij de investeringen rekening met ESG-criteria en monitoren dit.

Vanaf 10 maart 2021 is de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) van kracht, een Europese richtlijn die eisen stelt aan de rapportage van financiële producten die ESG toepassen. De bedoeling van de richtlijn is 'greenwashing' te voorkomen, waarbij financiële producten zich duurzamer voordoen dan ze daadwerkelijk zijn. De richtlijn is een verplichting, die onder andere van toepassing is op pensioenregelingen. Op 10 maart 2021 heeft het fonds de op dat moment verplichte informatie gepubliceerd op de website. De overige rapportageverplichtingen zijn uitgesteld naar 1 januari 2023.

Het fonds classificeert zijn pensioenregeling als een duurzaam product dat ecologische of sociale kenmerken promoot (SFDR artikel 8), waarbij gedeeltelijk in duurzame producten wordt belegd. Het fonds heeft met de pensioenregeling duurzaam beleggen niet als doel, maar de visie dat duurzaam beleggen bijdraagt aan zijn langetermijndoelstelling.

Per 1 januari 2022 dient het fonds bepaalde informatie onder de EU Taxonomie verordening bekend te maken op de website. Hoewel er mogelijk beleggingen in de portefeuille zijn die bijdragen aan een milieudoelstelling volgens de Taxonomie verordening, kan het fonds nog niet aangeven hoe en in welke mate de beleggingen in de portefeuille beleggingen zijn in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam kunnen worden aangemerkt onder de Taxonomie verordening. Zodra er voldoende betrouwbare, tijdige en verifieerbare data van de onderliggende beleggingen beschikbaar zijn, zal het fonds hierover rapporteren.

5. Beleggingsproces, organisatie en risicobeheerprocedures

5.1 Taken en verantwoordelijkheden

Het fonds is zich bewust van de rol die zij als pensioenbelegger vervult. Die rol dwingt haar tot grote zorgvuldigheid in haar handelen. Het fonds is te allen tijde bereid verantwoording af te leggen over haar beleggingsgedrag en de gevolgen die dit heeft voor de belanghebbenden.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid. De uitvoering is gedelegeerd aan de directeur. De beleggingscommissie adviseert het bestuur en kan binnen het kader van het door het bestuur vastgestelde beleid beslissingen nemen tot wijzigingen in het externe beheer en in de wegingen van de verschillende beleggingscategorieën.

Het bestuur benoemt de beleggingscommissie. In de beleggingscommissie hebben twee bestuursleden zitting, de chieff investment officer van het fonds, alsmede een externe deskundige. De beleggingscommissie komt minimaal vier keer per jaar bijeen. Afhankelijk van de urgentie van de te bespreken zaken kan hiervan worden afgeweken. De beleggingscommissie rapporteert aan het bestuur. De taken en bevoegdheden van de beleggingscommissie zijn vastgelegd in het reglement beleggingscommissie.

5.2 Risicobeheerprocedures

De balans- en beleggingsrisico's worden continu gemonitord door de beleggingscommissie, daarbij ondersteund door Caceis en BlackRock. In het maandelijks overleg met BlackRock, en indien nodig vaker, wordt de ontwikkeling op de markten besproken en eventuele acties die daaruit volgen. Voor (dreigende) crisissituaties wordt een contingencyplan gehanteerd, waarin is vastgelegd welke noodmaatregelen getroffen kunnen worden en wie daarbij betrokken zijn.

Ieder kwartaal worden de beleggings- en balansrisico's in de vorm van een risicomatrix gerapporteerd aan het bestuur, de beleggingscommissie en de risicobeheercommissie. In deze risicomatrix zijn normen/KPI's vastgelegd voor ieder onderscheiden risico. Naast deze overall rapportage wordt ieder kwartaal een risicorapportage opgesteld door BlackRock en wordt het risicoprofiel tevens getoetst met de S-toets voor de bepaling van het vereist eigen vermogen. Deze laatste toets wordt uitgevoerd door Caceis.

Bij wijzigingen in de samenstelling van de beleggingen wordt het totale risicoprofiel van het pensioenfonds bewaakt door gebruik te maken van de risicobudgetanalyses van BlackRock. Voor de beheersing van het risico op de lange termijn worden ALM-studies uitgevoerd.

In 2019 heeft het pensioenfonds met Willis Towers Watson een bruto-netto analyse uitgevoerd van de balans en beleggingsrisico's. Dit heeft onder andere geleid tot wijzigingen in de risicomatrix en een andere rubricering van de risico's in het strategisch risico-universum van het pensioenfonds.

Belangrijke besluiten op het gebied van de beleggingen worden getoetst door de sleutelfunctiehouder risicobeheer.

5.3 Uitbesteding

Het fonds heeft de beleggingen volledig ondergebracht bij externe vermogensbeheerders met discretionaire mandaten en door te participeren in beleggingsfondsen. De selectie van vermogensbeheerders en de beoordeling van hun prestaties vinden plaats op basis van objectieve criteria. Voordat een vermogensbeheerder wordt geselecteerd stelt het fonds een kader op waaraan het mandaat moet voldoen, zoals het beleggingsuniversum, de mate van risico en andere begrenzings.

Het fonds maakt bij de selectie en monitoring gebruik van de diensten van een externe consultant. De gemaakte afwegingen en de daarbij gehanteerde argumenten blijken uit een systematisch opgebouwd selectie- en evaluatiedossier (investment cases).

De beleggingsstrategie van deze mandaten en fondsen is omschreven in een vermogensbeheerovereenkomst, prospectus of beleggingsrichtlijn. Van ieder mandaat zijn de voorwaarden en karakteristieken vastgelegd in factsheets, die als bijlage zijn toegevoegd aan het beleggingsplan. De externe vermogensbeheerders rapporteren minimaal een keer per kwartaal en in de meeste gevallen maandelijks over het gevoerde beleggingsbeleid en de behaalde resultaten. Deze resultaten worden vergeleken met een representatieve benchmark.

Gedurende de periode van uitbesteding draagt het fonds zorg voor de instandhouding en naleving van afdoende controlemechanismen om uitbestedingsrisico's te beheersen.

5.4 Eigen beheer

De allocatie van middelen over de diverse assetcategorieën en vermogensbeheerders vindt plaats in eigen beheer volgens het door het bestuur vastgestelde jaarlijkse beleggingsplan.

Voor de uitvoering van het deel van de beleggingen in eigen beheer, het alloceren van middelen aan de vermogensbeheerders en de beleggingsadministratie zijn organisatorische maatregelen getroffen die staan beschreven in afzonderlijke procesbeschrijvingen.

De afdekking van het valutarisico wordt uitgevoerd door BlackRock.

5.5 Rapportage

De chieff investment officer van het fonds doet ieder kwartaal verslag in de beleggingscommissie over de uitvoering van het beleggingsbeleid. De voorzitter van de beleggingscommissie doet verslag aan het bestuur. Onderdeel van de kwartaalrapportage aan het bestuur is de risicomonitor, opgesteld door Caceis, waarin de ontwikkeling van de beleggingen wordt afgezet tegen de verplichtingen en de dekkingsgraadirisico's zijn berekend volgens de normen van DNB. Daarnaast vindt rapportage plaats middels de risicorapportage, die wordt opgesteld door BlackRock.

5.6 Kostenbeheersing

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds geen andere kosten dan die welke redelijk en proportioneel zijn in relatie tot de omvang en de samenstelling van het belegd vermogen en de doelstelling van het fonds. De kosten van het vermogensbeheer worden

ieder kwartaal gerapporteerd in het kwartaalverslag (risicomonitor) en ieder jaar in het jaarverslag. Daarnaast participeert het fonds in een jaarlijks kostenbenchmarkonderzoek.

5.7 Deskundigheid

Het fonds draagt er zorg voor dat zij in alle fasen van het beleggingsproces beschikt over de deskundigheid die vereist is voor:

- een optimaal beleggingsresultaat;
- een professioneel beheer van de beleggingen; en
- de beheersing van de aan beleggingen verbonden risico's.

5.8 Scheiding van belangen

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gewaakt voor belangenverstrengeling. Met het oog daarop zijn de verbonden personen van het fonds gehouden een gedragscode na te leven.

De compliance officer van het fonds ziet toe op de naleving van de gedragscode.

5.9 Het beleggingsproces

Het beleggingsproces vormt de randvoorwaarden van het beleggingsbeleid. Onder het beleggingsproces wordt verstaan het geheel van regels dat toeziet op de voorbereiding en de uitvoering van het beleggingsbeleid en het beheer van de beleggingen. Het fonds verlangt van alle bij het beleggingsbeleid betrokken personen in de organisatie er op toe te zien dat gehandeld wordt in overeenstemming met de regels van het beleggingsproces. Dit leidt tot een consistent en beredeneerd beleggingsgedrag. Het beleggingsproces staat beschreven in paragraaf 4.5 van de ABTN.

5.10 Sanctiewetgeving

Het fonds werkt niet mee aan beleggingstransacties die verboden zijn, bijvoorbeeld op grond van het internationaal recht. In dit kader heeft het fonds op het gebied van administratieve organisatie en interne controle concrete maatregelen getroffen ter naleving van antiterrorismewetgeving, in het bijzonder de Sanctiewet 1977 en EU sanctieverordeningen.